

# Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ  
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ  
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΣΤ | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΩΘΕΗΣ 19 | 15 ΜΑΪΟΥ - 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1967 | ΑΡΙΘ 10-11



Ο ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

## ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμος, ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Ὑστέρνια τῆς Τήνου τὸ ἔτος 1905. Υἱὸς ναυτικῆς οἰκογενείας ἔμεινεν ὄρφανός πρὶν ἢ γεννηθῆ. Ἐγεννήθη ἕξ μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του καὶ ἀνετρέφη ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὡραίων θρησκευτικῶν νησιωτικῶν παραδόσεων τῆς Σίφνου καὶ Τήνου, — ὅπου κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν ἐζήτησεν— ὑπὸ τῆς εὐσεβοῦς μητρὸς του, ἣ ὅποια παραμείνασα χήρα ἀφωσιώθη ἕξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ἀνατροφήν αὐτοῦ. Ἐφοίτησεν ὡς ὑπότροφος εἰς τὴν Ριζάρειον Σχολὴν, ὅπῃθεν ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος. Τὸ 1924 ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς ἔλαβε πτυχίον μὲ τὸν βαθμὸν ἄριστα. Πρωτεύσας εἰς σχετικὸν διαγωνισμόν ἀπεστάλη ὡς ὑπότροφος τοῦ Μανουσείου Κληροδοτήματος δι' εὐρυτέρας σπουδᾶς εἰς Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν. Ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν μετὰ μακρὰς καὶ γονίμους σπουδᾶς, ἀνεκλήθη διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μὲ τὸν βαθμὸν ἄριστα καὶ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου διάκονος, διορισθεὶς γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἀπελύθη ὑπὸ τῆς Κατοχικῆς Κυβερνήσεως τὸν Νοέμβριον τοῦ 1941, ὑπῆρξε δὲ οὕτω ὁ μόνος κληρικὸς, τὸν ὅποιον ἡ κατοχικὴ Κυβέρνησις Τσολάκογλου ἀπέλυσεν ἐκ τῆς θέσεώς του. Πολὺ πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου ἐξεπόνησε σχέδιον δημιουργίας ὀργανώσεως πρὸς συμπαραστάσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἀγωνιζόμενον λαόν. Τὴν 28ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1940 ὑπέβαλεν αὐτὸ εἰς τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπον κ. Χρυσάνθον, ὁ ὅποιος τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἐξ ἀρχῆς διοργάνωσιν τῆς Προνοίας Στρατιώτου, ἣ ὅποια ἐξελίχθη κατόπιν εἰς τὸν Ἑθν. Ὁργ. Χριστ. Ἀλληλεγγύης (ΕΟΧΑ). Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς Κατοχῆς εἰργάσθη ὡς ἐφημέριος τοῦ Νοσοκομείου Εὐαγγελισμὸς καὶ ταυτοχρόνως εἰς τὴν διοργάνωσιν συσσιτίων καὶ ἄλλης βοήθειας εἰς τοὺς ἀπόρους καὶ κυρίας εἰς τὰ παιδιὰ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν προσέφερον τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διοργάνωσας τὸ «Δέμα ἐπαναπατρισμοῦ». Ἠγήθη ὡσαύτως τῆς ἐξορμήσεως πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν καταστραφέντων χιλίων Ναῶν καὶ ἐπρωτοστάτησεν εἰς τοὺς ἀγῶνας διὰ τὸν ἐπαναπατρισμόν τῶν ἀρπαγέντων ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν χιλιάδων ἑλληνοπαίδων.

Ἀπὸ τοῦ 1950—1956 ὑπῆρξε Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς ὑπὸ τὸν ἀειμνήστον Ἀθηνῶν Σπυρίδωνα Ἐπιτροπῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κύπρου. Τὸ 1959 ἐξελέγη τακτικὸς καθηγητῆς τοῦ Κανονι-

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Λαμπρά απόφασις.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐθνικῆς μας Κυβερνήσεως, ὅπως τὰ συγγράμματα τῶν Πανεπιστημιακῶν Καθηγητῶν καὶ τὰ διδακτικά γενικῶς βιβλία παρέχονται δωρεάν εἰς τοὺς σπουδαστάς, ἀποτελεῖ γενναιοῦτατον μέτρον, τὸ ὁποῖον καὶ τὴν ἠθικὴν τάξιν καὶ τὸ δίκαιον ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀποκαθιστᾷ, ἀλλὰ καὶ θὰ συμβάλλῃ πολὺ εἰς τὴν ἀρτιωτέραν μόρφωσιν τῆς νεότητός μας. Εἶναι διὰ τοῦτο δίκαιον νὰ ἐξαρθῇ καὶ νὰ ἐπαινεθῇ· καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον ἐπὶ ἔτη μακρὰ συνεζητεῖτο, καὶ λύσις δὲν ἐξευρίσκετο, διότι ἀπλοῦστατα τὴν παρημπόδιζον αἱ παρεμβαλλόμεναι ἀντιδράσεις τῶν ἐχόντων ἀντίθετα συμφέροντα.

Καὶ εἴμεθα πλήρεις χρηστῶν ἐλπίδων, ὅτι ἡ Ἐθνικὴ μας

---

κοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, διατηρήσας συγχρόνως τὰς εὐθύνas τοῦ Πρωθιερέως τῶν Ἀνακτόρων. Ἀπὸ τοῦ 1954 ἀποτελεῖ μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλων Ἐπιτροπῶν αὐτοῦ.

Ἀντεπροσώπευσεν πολλάκις τὴν Ἑλλαδικὴν Ἐκκλησίαν εἰς διάφορα διεθνή συνέδρια εἰς Γερμανίαν, Ἀγγλίαν, Ὀλλανδίαν, Γαλλίαν, Ἰταλίαν, Βέλγιον, Δανίαν, Αὐστρίαν, Ρωσσίαν. Μετέβη ὡσαύτως ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἀμερικὴν, Ἀφρικὴν, Αἴγυπτον, Οὐγκάντα, Σουδάν, Ἁγίους Τόπους, Νιγηρίαν, Ἰορδανίαν, Λίβανον καὶ Ἰνδίας.

Πολύγλωσσος, θεωρεῖται ὡς ὁ πολυγραφώτατος Ἑλλην κληρικὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν. Τὰ ἔργα του διακρίνονται εἰς ἐπιστημονικά, μεταφραστικά καὶ οἰκοδομητικῶν χαρακτῆρος.

Εἶναι ὁ 17ος κατὰ σειρὰν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, τρίτος δὲ μετὰ τὸν Προκόπιον Οἰκονομίδην (1896—1901) καὶ τὸν Χρυσόστομον Παπαδόπουλον (1923—1938), ὅστις ἀνέρχεται εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Διακρίνεται διὰ τὴν εὐρύνοιαν καὶ τὸ ὀργανωτικὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ἔτι δὲ διὰ τὴν αὐστηράν αὐτοῦ προσκόλλησιν εἰς τὰς παραδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρεται ἡ τελεία αὐτοῦ ἀκτημοσύνη καὶ ἡ μόνιμος ἐγκαταβίωσις του εἰς τὸ κελλίον του παρὰ τῇ Μονῇ Πετράκη, τῆς ὁποίας τυγχάνει ἀδελφός.

Κυβέρνησις καὶ ὁ ἀληθῶς εὐσεβὴς ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ Ὀρθοσκευμάτων Ὑπουργὸς κ. Καλαμποκιᾶς θὰ μεριμνήσουν ἐνδελεχῶς, ὅπως ἡ Παιδεία μας—Ἀνωτάτη καὶ Μέση καὶ Κατωτέρα—ἐμποτισθοῦν ἀφθονώτερον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς Ἑλληνορθοδόξου Παραδόσεως καὶ ζωῆς, ποῦ κατ' ἀδιάκοπον συνέχειαν, ἀνέρχεται εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀποστολικούς χρόνους καὶ εἶναι ὁ πολυτιμώτερος θησαυρὸς τοῦ Ἔθνους μας. Μόνον οὕτω θὰ ἐμπεδωθοῦν καταπαγίως εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν νέων μας τὰ ὠραῖα καὶ ὑψηλὰ ἰδανικὰ, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐμφορεῖται ἡ Ἐθνικὴ μας Κυβέρνησις.

Καὶ μόνον οὕτω θ' ἀποκτήσουν σταθερὸν προσανατολισμὸν πρὸς τὰς κορυφὰς τῆς ζωῆς, καὶ θ' ἀποβοῦν—ὅπως πάντοτε—οἱ πρωτοπόροι πρὸς νέας εὐτυχεῖς ἐξορμήσεις τῆς ἱστορικῆς καὶ μεγαλουργοῦ μας Φυλῆς.

### «Ἡ γραμμὴ πλεύσεως».

Ὅπως ἀνεγράφη εἰς τὸν τύπον, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς ἐνώσεως ἐκπαιδευτικῶν Σύρου ἢ ἴδρυσις παρατρτήματος τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως διὰ τὴν εἰρήνην», τῆς ὁποίας ἔδρα εἶναι αἱ Βρυξέλλαι. Σκοπὸς δὲ τοῦ ἐν λόγῳ παρατρτήματος θὰ εἶναι, ἡ διὰ παντὸς μέσου ἐργασία διὰ τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν «τῶν κοινῶν χαρακτηρισμῶν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ διασφάλισις αὐτῶν».

Δὲν γνωρίζομεν ποία ὑπῆρξεν ἡ διατύπωσις τῆς ἑλληνικῆς θέσεως καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀπόψεων ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου θέματος. Οὐδεὶς βεβαίως, κατ' ἀρχὴν, ἀντιφέρεται διὰ τὴν Ἐνωσιν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν εἰς μίαν εὐρυτάτην ὁμοσπονδίαν. Νομίζομεν ὅμως, ὅπως ἐπανειλημμένως ἐγράψαμεν, ὅτι πρέπει νὰ προηγηθῆ πρὸς τοῦτο μακρὰ προεργασία, διὰ νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ πνευματικὴ ἔνωσις τῶν λαῶν τῆς, μὲ κοινὰ ἰδεώδη καὶ μὲ κοινούς πνευματικούς δεσμούς. Χωρὶς τοῦτο, οὐτοπιστικὴ εἶναι καὶ θ' ἀποβῆ πᾶσα καταβαλλομένη προσπάθεια πολιτικῆς ἐνώσεως.

Καὶ τὰ ἰδεώδη αὐτὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἄλλα, ἀπὸ τὰ ἰδεώδη τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνορθοδόξου Παραδόσεως. Αὐτὰ πρέπει νὰ τεθοῦν ὡς τὸ ἀρραγὲς θεμέλιον διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως. Ἡ Ὀρθοδοξία, ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν τῆς ἔννοιαν, πρέπει νὰ εἶναι ἡ «γραμμὴ πλεύσεως» διὰ πᾶσαν κίνησιν, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὸ ὠραῖον αὐτὸ ἰδεῶδες.

Οἱ ἐκπαιδευτικοὶ λοιπὸν τῆς Σύρου, καὶ γενικώτερον ὁ ἐκπαιδευτικὸς μας κόσμος, ἄς εἶναι βέβαιοι, ὅτι καλλιεργοῦντες εἰς

τὰς ψυχὰς τῶν νέων μας τὴν Ἑλληνόρθοδοξον Παράδοσιν, βαδίζουσι ἐπὶ τῆς ἀσφαλεστερας ὁδοῦ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ των.

### Συγκινητικαὶ ἐκδηλώσεις ἀλληλεγγύης.

Ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς καταστρεπτικούς σεισμούς ποὺ ἔπληξαν διαφόρους περιοχὰς τῆς χώρας μας καὶ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ μετέτρεψαν εἰς ἐρείπια χωριά καὶ πόλεις, οὕτω καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους σεισμούς τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, ποὺ προεκάλεσαν τεραστίας καταστροφὰς καὶ ἀνθρώπινα θύματα, ὑπῆρξαν λίαν συγκινητικαὶ αἱ ἀθροαὶ ἐκδηλώσεις ἀλληλεγγύης πρὸς τοὺς σεισμοπλήκτους ἀδελφούς μας.

Πλὴν τοῦ πάραυτα ἐκδηλωθέντος ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τῆς ἐθνικῆς μας κυβερνήσεως διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν πληγέντων ἀδελφῶν μας, πρέπει νὰ ἐξαρθοῦν ἰδιαιτέρως καὶ αἱ συνεχιζόμενα προσφοραὶ εἰς εἶδος καὶ χρήματα ἐκ μέρους ὀργανώσεων, ἐπιχειρήσεων καὶ ἰδιωτῶν. Ἡ σημασία τῶν προσφορῶν αὐτῶν δὲν ἔγκειται τόσον εἰς τὸ ὕψος των, ὅσον εἰς τὸ γεγονός, ὅτι δι' αὐτῶν δεικνύομεν ὅτι συμπάσχομεν μὲ τοὺς σεισμοπλήκτους ἀδελφούς μας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον τοὺς παρηγορεῖ εἰς τὴν συμφορὰν των καὶ τοὺς ἐπαναφέρει τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοπεποιθήσεως καὶ τῆς αἰσιοδοξίας.

### Ἐκκλησία μαρτύρων.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς προσφάτου ἐπισήμου ἐπισκέψεως εἰς τὴν χώραν μας τοῦ Καθολικοῦ Πατριάρχου τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας κ. Χορὲν Α', κρίνομεν σκόπιμον νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ εἶναι λίαν συμπαθῆς λόγω τῶν ἀπηνῶν διωγμῶν ποὺ ὑπέστη διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Περσῶν μέχρι τῶν συγχρόνων Τούρκων, οἱ ὅποιοι τὴν ἀνέδειξαν Ἐκκλησίαν μαρτύρων.

Ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία εἶναι μία τῶν λεγομένων Ἀντιχαλκηδονείων Ἐκκλησιῶν. Μολονότι ἀναγνωρίζει μόνον τὰς πρώτας τρεῖς Οἰκουμενικὰς Συνόδους, αὕτη ἴσταται ἐγγύτατα πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν, τὴν λατρείαν καὶ τὸ πολίτευμα, ἔχουσα τὴν αὐτὴν ἐκκλησιολογίαν καὶ παράδοσιν καὶ πλεῖστα κοινὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔθιμα. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ὑπάρχουν ἀρκετὰ εὐνοϊκὰ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἔνωσίν της μὲ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε οὐδὲν τὸ σοβαρὸν ἐπεχειρήθη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτῆν.

Ἡ ἀμοιβαία γνωριμία διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς ἐπισκέψεων καὶ ἡ ὀργάνωσις κοινῶν διασκέψεων θὰ ἐπιτρέψουν, ἐλπίζομεν, τὴν βαθμιαίαν ἄρσιν ὅλων τῶν προκαταλήψεων καὶ θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὴν ποθητὴν ἔνωσιν, διὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἐκατέρωθεν ζωηρὸν ἐνδιαφέρον.

### Ἐνάγκη εἰδικῆς γραμματείας.

Τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους τομεῖς τοῦ ἐφημεριακοῦ ἔργου. Οἱ ποιμένες οἱ ὅποιοι διακονοῦν εἰς αὐτὸ οὔτε ἄρκετοὶ εἰς ἀριθμὸν εἶναι, οὔτε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἔχουν ἱκανοποιητικὴν εἰδικὴν κατάρτισιν, ἢ ὁποία ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο. Ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει βεβαίως καταβάλει μίαν ἰδιαιτέραν προσπάθειαν πρὸς τὴν κατευθύνσιν τῆς καταρτίσεως ταύτης, μὲ τὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς Ἐξομολόγων τῆς Μονῆς Πεντέλης καὶ μὲ τὴν ἔκδοσιν ἐγχειριδίου Ἐξομολογητικῆς καὶ ἄλλων συναφῶν κειμένων.

Ἄλλὰ ταῦτα εἶναι ἀκόμη ὀλίγα καὶ δὲν ἄρκοῦν. Πρέπει ἢ προσπάθεια νὰ γίνῃ συστηματικώτερα καὶ νὰ ἀνθήσῃ μία εἰδικὴ γραμματεία εἰς τὸν χώρον τοῦ ζωτικοῦ τούτου τομέως τῆς ποιμαντικῆς διακονίας. Ἡ ἐποχὴ μας, μὲ τὰς συνθήκας ζωῆς καὶ τὰ τόσα προβλήματα τῆς, ἰδίως διὰ τοὺς νέους, ἀπαιτεῖ σοβαρὰν καὶ ἐμπεριστατωμένην μελέτην τῶν θεμάτων τῆς Ἐξομολογητικῆς καὶ διαμόρφωσιν, πάντοτε συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, μᾶς ἱκανοποιητικῆς ἐξομολογητικῆς γραμματείας, ἢ ὁποία θὰ εἶναι διὰ τὸν ἐξομολόγον—ποιμένα πηγὴ φωτὸς καὶ ὀρθῶν κατευθύνσεων εἰς τὸ λεπτὸν καὶ βαρύτατον διακόνημά του.

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν, οἵτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν TAKE τῆς περιφέρειας τῶν τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἑτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

## Η ΕΡΓΑΣΙΑ

### Γ'.

Καὶ τρεῖς — ἡ Ὁμορφιά, ἡ Ἀγιότητα καὶ ἡ Ἐμπνευση — εἶναι οἱ ἀνώτατες καὶ ἀξεπέραστες κορυφές τῆς ἐγκόσμιας αὐτῆς ζωῆς μας· πού καταλάμπονται ἀπὸ τὴν αἴγλη καὶ ἀπὸ τὴς ἀνταύγειες τῆς θείας ζωῆς, καὶ ἀροδίζει, γύρω τους, τῆς λευθεριάς ἀμόλευτος ἀγέρας», ὅπως λέει ὁ ποιητής. Σ' αὐτὲς βρίσκεται τ' ἀληθινὸ νόημα τῆς ζωῆς. Μὲ τὴν κατάκτησὴ τους καθιερώνεται ὁ ἄνθρωπος σὰν ἡ ἀνώτατη ἀξία τοῦ κόσμου, καὶ καταξιώνεται νὰ θεωθῇ. Καὶ μ' αὐτὲς συντελεῖται καὶ πραγματοποιοῦται ἀδιάκοπα ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς. Βασιλεία, πού δὲν ἤλθε καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθηκε ἀκόμη. Μὰ πού θάλθῃ καὶ θὰ συντελεσθῇ, χωρὶς ἄλλο· μὲ τὴν δημιουργικὴ σύμπραξη τοῦ ἀνθρώπου, πού ὁ Θεὸς τὸν θέλει σύνεργό του.

Εἶναι ὅμως δύσκολος, τραχὺς καὶ ἀνηφορικὸς πολὺ ὁ δρόμος πού ὀδηγεῖ πρὸς τὴς κορυφές αὐτές. «Ἰδρῶτα Θεοὶ προπάροιθεν ἔθνησαν ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμοι ἐπ' αὐτάς», ὅπως εἶπεν ὁ Ἡσίοδος. Καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἐργασία, πού μ' αὐτὴ μονάχα ἀποκαλύπτεται τὸ ἀνεξερεύνητο σχέδιο τοῦ Θεοῦ καὶ πραγματοποιοῦται ἡ δημιουργικὴ ἀνάπτυξη τοῦ κόσμου, εἶναι βέβαια κουραστικὴ· μὰ εἶναι καὶ ἱερή, καὶ ἔχει ἕναν ἐσώτατο θρησκευτικὸ χαρακτῆρα. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια· καὶ ἔτσι πρέπει νὰ τὴν κατανοοῦμε καὶ νὰ τὴν αἰσθανώμαστε. Ἡ δημιουργικὴ ἐργασία μᾶς δίνει τὰ φτερά, γιὰ νὰ ὑψωνώμαστε πρὸς τὴν τρίκορφη τελειότητα τῆς ζωῆς. Καὶ χωρὶς αὐτὴν, ἡ πρόσκληση τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο νὰ γίνῃ συμπράκτοράς του καὶ συνεργός του στὴν πραγματοποίηση τῆς θείας του Βασιλείας, θάμνε χωρὶς ἀπάντηση.

\* \* \*

Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ βασικὸς σκοπὸς τοῦ λεγόμενου Πολιτισμοῦ. Ὁ ἐρχομὸς δηλαδὴ τῆς Βασιλείας τοῦ

Θεοῦ, καὶ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅλης τῆς Πλάσης, πού τὸ μήνυμά τους ἔφερεν ὁ Χριστός. Ὁ φωτισμὸς τοῦ κόσμου καὶ ἡ ὠραιοποίηση καὶ ἐξύψωση τῆς ζωῆς, μὲ στόχο τὴν τελικὴν ἔνωση τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸ θάβαι τὸ πλήρωμα τῆς θείας ἀλήθειας. Κι' αὐτὸ θὰ γίνῃ καὶ θὰ κατορθωθῇ, μὲ τὴν ἀδιάκοπον εἰσδυσὴ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου μέσα στὸ φυσικόν· καὶ μὲ τὴν νίκη τοῦ πνεύματος κατὰ τοῦ βάρους καὶ κατὰ τῆς ἀδράνειας. Χωρὶς ὅμως τὴν ἐργασία καὶ χωρὶς τὸν ἀνθρώπινο μόχθο ἡ νίκη αὐτὴ δὲν θὰ σημειωθῇ· καὶ θὰ παραμείνῃ ἀνέφικτη καὶ ἀπραγματοποίητη. Ἔχει λοιπόν, ὅπως βλέπομε, ἱερὸ χαρακτῆρα ἡ ἐργασία· καὶ ἡ ὄντολογικὴ τῆς ἔννοια καὶ φύση εἶναι πνευματικὴ. Εἶναι μιὰ ἄρνηση ὑποταγῆς τοῦ ἀνθρώπου στὸ πρόσκαιρο καὶ διαφυγὴ του πρὸς τὴν αἰωνιότητα. Εἶναι ὁ μοναδικὸς τρόπος γιὰ τὴν μετουσίωση καὶ τὴν μορφοποίηση τοῦ ἀσύντακτου χάους τῆς ὕλης. Εἶναι ἡ πνοὴ τοῦ Θεοῦ, πού τὴν ἐφύσησεν ἐπάνω στὸ πρόσωπό του, ὅταν τὸν ἐδημιούργησεν ἀπὸ τὸν πηλὸ τῆς γῆς. Εἶναι ἡ θεία σφραγίδα πού τὸν ἐσφράγισε· καὶ πού φανερώνει, πὼς ἐπλάσθηκε «κατ' εἰκόνα του καὶ ὁμοίωσή του». Γιατὶ ἡ ἐργασία καὶ ἡ δημιουργικὴ ἔφεση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τῆς ἀρχικῆς του πηγῆς ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ τοῦ Παντός. Εἶναι τὸ φανέρωμα τοῦ αὐθεντικοῦ του προορισμοῦ ν' ἀνυψώνεται ἀδιάκοπα πρὸς τὸν Πλάστη του. Καὶ εἶναι ἀκόμη καὶ ἡ πραγματοποίηση τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ· «Γίνεσθε τέλειοι, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ Οὐράνιος τέλειός ἐστιν».

\* \* \*

Κάθε λοιπόν ἐργασία, καὶ ἡ ταπεινότερη ἀκόμη, εἶναι ἀξιοσέβαστη· γιατί εἶναι σπίθα πού ξεπετιέται ἀπὸ τ' ἀνθρώπινα στήθη, γιὰ ν' ἀναχωνέψῃ καὶ ν' ἀναμορφώσῃ τὴν ὕλη, καὶ γιὰ νὰ φέρῃ πλησιέστερα τὸν ἀνθρώπο πρὸς τὴν φλεγόμενη καὶ τὴν ἀδιάκοπα ἀνα-



μορφούμενην κι' ανέλυσσόμενην ἄβυσσο τῆς αἰωνιότη-  
τος. Κι' ὁ κτίστης ποὺ κτίζει, ὁ ξωμάχος ποὺ σκάφτει,  
ὁ σιδεραῶς ποὺ πυρώνει κι' ἀναπλάθει τὸ σίδηρο μὲ τὴν φω-  
τιά καὶ μὲ τὸ σφυρί, ὁ ξυλουργὸς ποὺ πλανίζει καὶ ροκα-  
νίζει τὰ ξύλα, καὶ τὰ κάνει πόρτες, παράθυρα, ἐπιπλα,  
ἢ σκαρὶ πλεούμενο, κι' ὁ σκουπιδιάρης ἀκόμη ποὺ κα-  
θαρίζει καὶ πλένει τοὺς δρόμους, ὅλοι τους κάνουν κι'  
ὅλοι τους κατατείνουν σὲ μιὰν ἀρτιώτερη μορφή ζωῆς.  
Κι' ὁ μόχθος τοὺς εἶναι εὐλογημένος κι' ἁγιασμένος,  
γιατὶ εἶναι ὠφέλιμος στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Εἶναι δη-  
μιουργοὶ καὶ οἰκοδόμοι τῆς κοινωνικῆς προκοπῆς. Κι'  
ὅσο βέβαια ἡ προσπάθεια τοῦ καθενὸς εἶναι ἀνώτερη  
καὶ περιπλοκώτερη καὶ λεπτότερη κι' ἀποβλέπει σ'  
ἀξίες ὑψηλότερες, τόσο κι' ἀνεβάζει τὴν πνευματικό-  
τητα τοῦ λαοῦ, ἀπελευθερώνει τὸ πρόσωπο τοῦ ἀνθρώ-  
που ἀπὸ τὴν ἀναγκαιότητα κι' ἀπὸ τὸν ζυγὸ τῆς φθο-  
ρᾶς· καὶ τόσο περισσότερο φωτίζεται καὶ ἡμερεύει καὶ  
τὸ πρόσωπο τῆς γῆς. Κι' ἓνας λαὸς, ὅπως ἦτανε οἱ ἀρ-  
χαῖοί μας πρόγονοι, ποὺ τοῦ τρώει τὰ σπλάγχνα του  
ἡ δημιουργικὴ φλόγα καὶ ἡ δίψα τῆς τελειότητος,  
γίνεται λαὸς θριαμβευτῆς τοῦ παντοκαταλύτη χρόνου·  
καὶ γεφυρώνοντας τὸν οὐρανὸ μὲ τὴν γῆ, μετασχημα-  
τίζεται σὲ λειτουργικὸ πνεῦμα τοῦ αἰώνιου Δημιουργοῦ,  
καὶ κερδίζει τὴν ἀθανασία. Κι' ὁ Ἑλληνισμὸς, μὲ τὶς  
δημιουργίες του, ὑπῆρξε ὁ προοδοποιὸς τοῦ χριστιανι-  
σμοῦ, ποὺ ἦλθε κι' ἐπραγματοποίησε ὅλες του τὶς προ-  
αισθήσεις. «Καθεύδοντες διατελοῖτε ἄν, εἰ μὴ τινα ὁ  
Θεὸς καταπέμψειεν φειδόμενος ἡμῶν» εἶπεν ὁ Σωκρά-  
της.

\* \*

Ἡ ἐργασία ὅμως πρέπει νάχη πάντα περιεχόμενο  
θετικὸ κι' ἀνθρωπιστικὸ· καὶ νὰ μὴν καταντᾷ, ποτὲ καὶ  
μὲ κανένα τρόπο, στὴν ὠμὴ κι' ἀποκρουστικὴν ἐκμετάλ-  
λευση τοῦ μόχθου τῶν συνανθρώπων μας, ὅπως δυστυ-  
χῶς συμβαίνει συχνὰ σήμερα. Γιατὶ τότε γίνεται ἀμαρ-  
τωλὴ καὶ ταπεινὴ συμφεροντοθηρία. Καὶ γεννᾷ στὶς  
ψυχὰς τὴν ἀνία, τὴν δυσφορία καὶ τὴν ἀγανάκτηση, ποὺ

γίνονται κλωσσομάνες στὰ κακὰ πάθη καὶ στὰ τυφλά κι' ἄγρια ἔνστικτα, κι' ἐκδηλώνονται σὲ ξεσπάσματα ἐπικίνδυνα. Στὶς περιστάσεις δὲ αὐτές, κακὸς εἶναι, αὐτὸς ποὺ δὲν κάνει τὸ κακό· «ὄ μὴ τι δρῶν κακόν», ὅπως λέει ὁ Εὐριπίδης. Κι' αὐτὸ δὲν τὸ βλέπομε νὰ γίνεται μονάχα στὶς ἐπιχειρήσεις ἐκεῖνες, ποὺ τοὺς λείπει ἢ βαθύτερη ἀνθρωπιὰ καὶ ποὺ προσπαθοῦν νὰ ἐκμεταλλεθοῦν τὸν ἐργαζόμενο. Ἀλλὰ καὶ στὴν κοινωνικὴ μας δομὴ καὶ ζωὴ. Ὅταν δηλαδὴ ὁ λαὸς ποὺ μοχθεῖ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησιν, πὼς ὁ ἀγώνας καὶ οἱ προσπάθειες αὐτῶν ποὺ τὸν κυβερνοῦν ἀποβλέπουν στὴν ἐξουσία καὶ στὰ προνόμιά της καὶ τ' ἀγαθὰ της μονάχα.

Καὶ τὰ ξεσπάσματα αὐτὰ εἶναι, τὶς περισσότερες φορές, ξαφνικὰ καὶ βίαια, ὅπως οἱ θύελλες. Ἔτσι ξέσπασε μιὰ νύκτα τοῦ καλοκαιριοῦ τοῦ 1789 ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις. Κι' ὅταν ἓνας Γάλλος εὐγενὴς κι' αὐλικός, ποὺ εἶχεν ἐλεύθερον εἴσοδο στοὺς Βασιλικοὺς κοιτῶνες ἀνακοίνωσε στὸ Λουδοβίκο τὸν 16ον, πὼς ὁ λαὸς ἐκυρίεψε τὴν Βασίλισσάν—Στάση, τοῦ εἶπεν ὁ ἀνίδεος Λουδοβίκος—Ἐπανάστασις, Μεγαλειότατε, τοῦ ἀπάντησεν ἐκεῖνος. Ἔτσι γίνεται πάντα, ἐκεῖ ποὺ σωριάζονται ἀπρόσεκτα ἐκρηκτικὲς ὕλες. Ἐνας μικρὸς σπινθήρας φθάνει, γιὰ νὰ προκαλέσῃ ἀνυπολόγιστες καταστροφές.

Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ γαληνεύωμε καὶ νὰ ἡμερεύωμε πάντα τὶς καρδιές, μὲ πλοῦσια ἔργα ἀγάπης καὶ εὐκρινέστατου ἐνδιαφέροντος. Νὰ μὴν ἀφήνωμε νὰ γίνωνται ἄδροσες καὶ κατάξερές Σαχάρεις οἱ ψυχές· ἀλλὰ νὰ τὶς καταρδεύωμε πάντα, μὲ τὰ ζωοπάροχα νάματα τῆς Εὐαγγελικῆς ἀλήθειας καὶ ἠθικῆς. Καὶ ἡ Δικαιοσύνη καὶ ἡ Φιλαλληλία, νὰ μὴν εἶναι κούφια λόγια, κι' ἀφηρημένες ἰδέες, κι' ἀπλησίαστες ἀρετές. Ἀλλὰ ν' ἀναστηλώνωνται σὲ κανόνα ζωῆς. Καὶ νὰ μετουσιώνωνται σ' ἐνέργειες θετικὰς κι' ἀποδοτικὰς· ποὺ νὰ μὴν σταματοῦν καὶ νὰ μὴν παύουν ποτέ· καὶ νὰ καθαρίζουν τὴν κοινωνικὴν ἀτμόσφαιρα ἀπὸ τὰ λογιῆς-λογιῆς νοσογόνα μιάσματα...

(Συνεχίζεται)

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

## Η ΠΕΡΙ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

### Η'.

Τὸ φωτεινὸν παράδειγμα τῶν Πατέρων τῆς Καππαδοκίας συν-ετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐκκόλαψιν τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ιδεώ-δους κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀναγεννήσεως. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι ἡ πραγματεία τοῦ Μ. Βασιλείου «Πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῦντο λόγων» ἐξετιμᾶτο πολὺ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους. Διὰ τοῦτο ἐκδοθεῖσα λατινιστὶ τὸ πρῶτον τὸ 1459 ἐπανεξεδόθη εἰς 20 ἐκδόσεις μέχρι τοῦ 1500<sup>1</sup>, τοῦθ' ὕπερ εἶναι τῶ ὄντι ἀξιοθαύμαστον.

Ὡστε τὸ πνεῦμα τῶν μεγάλων Καππαδοκῶν ἔδωκε σημαντι-κὴν ὠθησιν, διὰ τὴν δημιουργηθῆ ἔν τῶν μεγαλυτέρων πνευματικῶν ρευμάτων τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ἀλλὰ τὸ παράδειγμα καὶ ἡ διδασκαλία τῶν μεγάλων Καππα-δοκῶν ἔχει σπουδαῖον μορφωτικὸν περιεχόμενον καὶ ἐξ ἐπόψεως αἰσθητικῆς. Τὸ παράδειγμα καὶ ἡ διδασκαλία αὕτη ἱκανοποιεῖ κατὰ θαυμάσιον τρόπον τὰς αἰσθητικὰς προδιαθέσεις καὶ ροπὰς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, διότι ἀποτελεῖ ἕναν ὕμνον πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ὠραίου καὶ ἀρίστην προβολὴν τῆς αἰσθητικῆς κατηγο-ρίας τοῦ ὑπερόχου καὶ τοῦ ὑψηλοῦ.

Οἱ Καππαδόκαι ἐξυμνοῦν τὸ ἰδεῶδες τῆς «καθολικῆς ὠραιό-τητος» καὶ τὸ θεμελιώνουν ἐπὶ τοῦ «πανυπερτελείου κάλλους» τοῦ Θεοῦ. Πάντες θαυμάζουν «τὰ ἄρρητα κάλλη τῶν ἄστρον»<sup>2</sup> καὶ τὴν ἐν γένει «καλλονὴν τῶν κτισμάτων»<sup>3</sup>, ἅτινα ἀεκ τοῦ κάλλους τῶν ὀρωμένων εἰς τὸν Ὑπέρκαλλον παραπέμπουσιν»<sup>4</sup>. Πάντες ἀγαποῦν τὴν ποίησιν. Μάλιστα ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ἦτο καὶ ὁ ἴδιος ποιητής.

Βεβαίως διὰ τὸ θέατρον τῆς ἐποχῆς τῶν οἱ μεγάλοι Καππαδόκαι δὲν ἐξεφράσθησαν κατὰ τρόπον κολακευτικόν, ἀλλὰ τοῦτο συνέβη, διότι τὸ θέατρον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διετῆρει τὸν εἰδωλολατρικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀνηθικότητος γοητείαν<sup>5</sup>. Τοῦτο ἦτο, ὡς λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, «δημόσιον διδασκαλεῖον ἀσελγείας»<sup>6</sup>. Ὡστε

1. Δ. Μπαλάνοῦ, Πατρολογία, σελ. 298.

2. Σταύρου Πλακίδου, Ἐξαήμερος καὶ Ἐπιστήμη, Ἰανουάριος 1955, σελ. 11 ἐξ.

3. Μ. Βασιλείου, Ὁμιλία γ' εἰς τὴν Ἐξαήμερον, Migne Ἐ. Π. 29, 77.

4. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς, ἐν Ἀθήναις 1951, σελ. 303.

5. Γρ. Παπαμιχαήλ, Ἐκκλησία καὶ Θέατρον, σελ. 89.

6. Μ. Βασιλείου, Ὁμιλία εἰς τὴν Ἐξαήμερον δ'.

ἡ στάσις τῶν Καππαδοκῶν ἔναντι τοῦ Ὠραίου καὶ τῆς Τέχνης δὲν ἦτο ἄκρατος καὶ ἄκριτος Αἰσθητικισμός, ὅστις ἐκτρέπεται εἰς μίαν ὠραιοπάθειαν, κενὴν ἀνωτέρου πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ περιεχομένου. Οἱ Καππαδοκαὶ θέλουν τὴν Τέχνην ὀργανικῶς ἐντεταγμένην ἐντὸς τῆς ὁλότητος τοῦ πολιτισμοῦ.

Δι' αὐτό, ἐὰν κατακρίνουν τὸ εἰδωλολατρικὸν καὶ ἀνήθικον θέατρον, ἐξυμνοῦν πάσας τὰς λοιπὰς τέχνας, ὅταν αὐταὶ εἶναι καθαραὶ καὶ ὅταν πρὸ πάντων ἔχουν λειτουργικόν, μυσταγωγικὸν καὶ ἀναγωγικὸν χαρακτῆρα. Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐξυμνεῖ π.χ. τὴν ἱερὰν ψαλμωδίαν<sup>7</sup>.

Θαυμασία ἔπειτα παρουσιάζεται ἡ αἰσθητικὴ μόρφωσις τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, ὅστις θαυμάζει τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν γλυπτικὴν<sup>8</sup>, ὡς καὶ τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, ὅστις θαυμάζει τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν ναῶν, τὸ κάλλος τῆς διακοσμήσεως, τὴν σύνθεσιν τῶν ψηφίδων κ.τ.τ.<sup>9</sup>.

Ἄλλὰ τὸ μορφωτικὸν ἰδεῶδες τῶν Καππαδοκῶν περιλαμβάνει καὶ ἕτερα σημαντικὰ στοιχεῖα. Ἰδιαιτέρα εἶναι ἡ συμβολὴ αὐτῶν εἰς τὸν τομέα τῆς καλλιιεργείας τοῦ κοινωνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν κοινωνικῶν ἀξιών, τοῦθ' ὅπερ ἀνταποκρίνεται εἰς βαθεῖαν ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις εἶναι ἐκ φύσεως κοινωνικὸν ὄν. Οἱ Καππαδοκαὶ κηρύττουν τὴν καθολικὴν ἰσότητά καὶ ἀγάπην. Ὡς ἐτόνιζεν ὁ Μ. Βασίλειος «παρ' ἀνθρώποις τῇ φύσει δοῦλος οὐδεὶς»<sup>10</sup>. Κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, πάντες εἰς χοῦς εἴμεθα καὶ πάντες ἐνὸς Πλάστου γένος· τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων εἰς δύο διήρσεν οὐχὶ ἡ φύσις, ἀλλ' ἡ τυραννίς<sup>11</sup>. Συχνάκις οἱ Καππαδοκαὶ διακηρύττουν ἐπίσης τὴν ἰσότητά ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν: «Μία ἀρετὴ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ἐπεὶ καὶ ἡ κτίσις ἀμφοτέροις ὁμότιμος, ὥστε καὶ ὁ μισθὸς ὁ αὐτὸς ἀμφοτέροις»<sup>12</sup>. Καὶ κατὰ τὸν Γρηγόριον Νύσσης «ὁμότιμοι αἱ φύσεις, ἴσαι αἱ ἀρεταί· ἄθλα ἴσα, ἡ καταδίκη ὁμοία»<sup>13</sup>.

Ἀξιόλογον εἶναι τὸ κοινωνικὸν κήρυγμα τῶν Καππαδοκῶν, περὶ τοῦ ὁποίου ἔχουν λεχθῆ καὶ γραφῆ πολλά. Ἔστω ὡς παρά-

7. Μ. Β α σ ι λ εῖ ο υ , Ὁμιλία εἰς τὸν πρῶτον ψαλμόν, Migne Ἐ. Π. 29, 209 ἐξ.

8. Περὶ Γ ρ η γ ο ρ ῖ ο υ Ν α ζ ι α ν ζ η ν ο ῦ, Ἐπιστολὴ 141 ἐν Migne Ἐ. Π. 37, 240 ἐξ.

9. Γ ρ η γ ο ρ ῖ ο υ Ν ὕ σ σ η ς, Ἐγκώμιον εἰς τὸν μέγαν μάρτυρα Θεόδωρον ἐν Migne Ἐ. Π. 46, 736.

10. Migne Ἐ. Π. 32, 161.

11. Migne Ἐ. Π. 37, 853. Φ α ἰ δ ω ν ο ς Κ ο υ κ ο υ λ έ, Βυζαντινῶν βίος καὶ πολιτισμός, τόμ. Β', Ἀθῆναι 1948, σελ. 114.

12. Μ. Β α σ ι λ εῖ ο υ , Ὁμιλία εἰς ψαλμόν α' ἐν Migne Ἐ. Π. 29, 216.

13. Β. Ἐ ρ ά σ τ ο υ , Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν Γρηγόριον Νύσσης, περ. «Ἀκτίνες», ἔτος 1956, σ. 248 ἐξ.

δειγμα τὸ κήρυγμα τοῦ Μ. Βασιλείου, ὅστις, διακηρύττων, ὅτι οἱ εὐποροὶ εἶναι οἰκονόμοι τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ, ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀσπλάγγων ἐξ αὐτῶν, τοὺς ὁποίους δὲν διστάζει νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς αλωποδύτας καὶ σφετεριστὰς τῶν ὅσων πρὸς οἰκονομίαν ἐδέξαντο». Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἱ. πατὴρ ἐρωτᾷ: «Ἡ ὁ μὲν ἐνδεδυμένον ἀπογυμνῶν λωποδύτης ὀνομασθήσεται, ὁ δὲ τὸν γυμνὸν μὴ ἐνδύων, δυνάμενος τοῦτο ποιεῖν, ἄλλης τινὸς ἐστὶ προσηγορίας ἄξιος; Τοῦ πεινῶντός ἐστὶν ὁ ἄρτος, ὃν σὺ κατέχεις, τοῦ γυμνητεύοντος τὸ ἱμάτιον, ὃ σὺ φυλάσσεις εἰς ἀποθήκας... Ὡστε τοσοῦτους ἀδικεῖς, ὅσοις παρέχειν ἐδύνασαι»<sup>14</sup>.

Ἡ ὀραιότερα προβολὴ καὶ πραγματοποίησις τῶν κοινωνικῶν ἀξιῶν γίνεται ὑπὸ τῶν Καππαδοκῶν, ὅταν οὗτοι καλοῦν τοὺς πιστοὺς νὰ συνενωθοῦν ἐν τῇ λατρείᾳ οὐχὶ ὡς ἐν μηχανικὸν ἄθροισμα, ἀλλ' ὡς μέλη τοῦ μυστικῆς σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἅτινα ἀποτελοῦν μίαν μυστικὴν ὀργανικὴν ἐνότητα. Ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τοῦ γεγονότος αὐτοῦ εἶναι τὸ ὅτι οἱ πιστοί, ὡς λέγει, ὁ Μ. Βασίλειος μετέχουν τῆς ψαλμωδίας «πάντες κοινῇ, ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος καὶ μιᾶς καρδίας»<sup>15</sup>.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ  
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

14. Μ. Β α σ ι λ ε ἰ ο υ, Ὀμιλία περὶ πλεονεξίας ἐν Migne Ἐ. Π. 31, 276.

15. Μ. Β α σ ι λ ε ἰ ο υ, Ἐπιστολὴ σς' τοῖς κατὰ Νεοκαισάρειαν ἐπισκόποις, Migne Ἐ. Π. 32, 764.

Μητροπολίτου Σάμου ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

«Μ Ε Λ Ε Τ Η Μ Α Τ Α»

Εἰς τόμους πέντε σελ. 2124

Ἦτοι λόγοι ἑορταστικοί, περιστατικοὶ κ.λ.π. Ἄρθρα, Μελέται, τοῦ σοφοῦ καὶ ἀειμνήστου Ἱεράρχου.

Διατίθενται διὰ τοὺς αἰδεσιμωτάτους ἱερεῖς, κληρικούς, καὶ θεολόγους, πρὸς ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης των, ἀντὶ δραχμῶν 200 ἐπὶ τρίμηνον, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Πληροφορίαι: Γράψατε εἰς «ΕΦΗΜΕΡΙΟΝ»

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥ  
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ  
ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ

Ο ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΛΟΓΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΛΑ'. Ἄλλ' ἵνα μὴ τὰ πάντων καὶ πάντας ἀπαριθμούμενος τοὺς προφήτας, μακρὸν ἀποτείνω λόγον· ἐνὸς ἐπιμνησθεὶς ἔτι, τοῦ πρὸ τῆς πλάσεως ἐγνωσμένου, καὶ ἐκ μήτρας ἡγιασμένου, Ἰερεμίας οὗτος, τοὺς λοιποὺς ὑπερβήσομαι. Ζητεῖ μὲν οὗτος ὑπὲρ κεφαλῆς ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς πηγὴν δακρῶν, ἵνα κλάσῃ πρὸς ἀξίαν τὸν Ἰσραὴλ· ὀδύρεται οὐχ ἤττον καὶ τῶν προεστώτων τὴν μοχθηρίαν, λέγει δὲ αὐτῷ διελεγχόμενος πρὸς τοὺς ἱερεῖς ὁ Θεός.—«Οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπον, ποῦ ἔστι Κύριος· καὶ οἱ ἀντεχόμενοι τοῦ νόμου μου, οὐκ ἠπίσταντό με· καὶ οἱ ποιμένες ἠσέβουν εἰς ἐμέ». Λέγει δὲ αὐτὸς πάλιν.—«Ποιμένες ἠφρονήσαντο, καὶ τὸν Κύριον οὐκ ἐξεζήτησαν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐνόησε πᾶσα ἡ νομὴ, καὶ διεσκορπίσθησαν· Ποιμένες τε, φησί, πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπελῶνα μου· ἐμόλυναν τὴν καρδίαν μου τὴν οὖσαν ἐπιθυμητὴν, δεδοσθαι εἰς τὴν ἔρημον ἄβατον». Εἶτα πρὸς αὐτοὺς πάλιν ἀποτείνεται τοὺς ποιμένας· «ᾠ! οἱ ποιμένες οἱ ἀπολλύντες καὶ διασκορπίζοντες τὰ πρόβατα τῆς νομῆς μου». Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος, ἐπὶ τοὺς ποιμαίνοντας τὸν λαόν μου· «Ἔμεῖς διεσκορπίσατε τὰ πρόβατά μου, καὶ ἐξώσατε αὐτά, καὶ οὐκ ἐπισκέψασθε αὐτά. Ἴδου ἐγὼ ἐκδικῶ ὑφ' ὑμᾶς, κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν». Ἀλαλάζειν τε βούλεται τοὺς ποιμένας καὶ κόπτεσθαι τοὺς κριοὺς τῶν προβάτων· διότι ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι αὐτῶν εἰς σφαγὴν.

---

—«Τοῦ πρὸ τῆς πλάσεως ἐγνωσμένου».

«Ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἰερεμίαν. Πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ ἐπίσταμαί σε. Καὶ πρὸ τοῦ σε ἐξελεῖν ἐκ μήτρας ἡγιακά σε. Προφήτην εἰς ἔθνη τέθεικά σε» (Ἰερ. Α', 4.5).

—«Υπὲρ κεφαλῆς ὕδωρ».

«Τὶς δώσει κεφαλῇ μου ὕδωρ καὶ ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρῶν· καὶ κλάσομαι τὸν λαόν μου ἡμέρας καὶ νυκτός» (Ἰερ. Θ', 1).

—«Οἱ ἱερεῖς μου οὐκ εἶπαν...» (Ἰερ. Β', 8).

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

**ΔΑ'.** Ἄλλὰ γιὰ νὰ μὴν παραμακρύνω τὸν λόγο μου, ἀραδιάζοντας κατὰ σειρὰν ὅλους τοὺς προφῆτες κι' ὅλα ὅσα εἶπανε, ἀφοῦ μνημονέψω ἓνα μόνον ἀκόμη, ποὺ εἶχε σημαδευθῆ προτοῦ νὰ γεννηθῆ καὶ ποὺ ἦταν ἀγιασμένος ἀπὸ τὴν μήτρα τῆς μάνας του— κι' αὐτὸς εἶναι ὁ Ἱερεμίας—θὰ παραλείψω τοὺς ἄλλους. Ζητᾶ μὲν κι' αὐτὸς νὰ τοῦ χύσουν νερὸ ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του καὶ νὰ γίνουν πηγῆς δακρῦων τὰ μάτια του γιὰ νὰ κλάψῃ, ὅπως τοῦ ἀξίζει, τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό. Δὲν κλαίει ὅμως λιγώτερο καὶ γιὰ τὴν ἀχρεϊότητα τῶν προεστῶν, καὶ τοῦ λέει ὁ Θεός, μιλώντας κι' ἐλέγχοντας αὐστηρὰ τοὺς ἱερεῖς.—«Δὲν εἶπανε ποτέ τους οἱ ἱερεῖς, ποὺ νὰ βρισκεται ὁ Κύριος· κι' αὐτοί, ποὺ εἶναι τὰ στηρίγματα τοῦ νόμου μου μ' ἀγνοοῦσαν, κι' ἀσεβοῦσαν ἀπέναντί μου οἱ ποιμένες». Ξαναλέει δὲ ὁ ἴδιος.—«Ἀπομωράθηκαν οἱ ποιμένες, καὶ δὲν ἀποζητήσαν τὸν Κύριο, καὶ γι' αὐτὸ παραστράτησε ὀλόκληρο τὸ ποίμνιο, καὶ διασκορπίσθηκε. Καὶ πολλοὶ ποιμένες—λέει—ρήμαξαν τὸν ἀμπελώνα μου· καὶ μόλεψαν τὴν καρδιά μου ποὺ λαχταροῦσεν ἀγάπη, νὰ παραδοθῆ στὶς ἀπάτητες ἐρημιές». Καὶ ξαναλέει κατόπιν πρὸς τοὺς ἴδιους αὐτοὺς ποιμένες.—«Ὡ, σεῖς, βοσκοί, ποὺ ρημάζετε κι' ἀνεμοσκορπᾶτε τὰ πρόβατα ποὺ μοῦ ἀνήκουν!». Γι' αὐτὸ κι' ὁ Κύριος λέει αὐτά, γιὰ νὰ τ' ἀκούσουν αὐτοὶ ποὺ ποιμαίνουν τὸν λαό μου.—«Σεῖς ἀνεμοσκορπίσατε τὰ πρόβατά μου, καὶ σεῖς, τ' ἀποδιώξατε, καὶ δὲν ἐγνοιασθήκατε διόλου γι' αὐτά. Καὶ νᾶμαι ἐγώ! τώρα θὰ πάρω τὴν ἐκδικησὴ μου ἐπάνω σας, σύμφωνα μὲ τὰ τρισάθλια ἔργα σας». Καὶ θέλει ν' ἀλαλάζουν οἱ ποιμένες· καὶ νὰ δέρνονται οἱ κριοὶ τῶν προβάτων· γιατί ἔφθασαν στὸ τέλος των οἱ ἡμέρες των, καὶ θὰ περάσουν ἀπὸ μαχαίρι.

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

**ΑΒ'.** Καὶ τί μοι τὰ παλαιὰ λέγειν; Τίς δὲ τοῖς Παύλου κανόσι καὶ ὄροις ἑαυτὸν παρεκτείνων, οὐς σώφρονας εἶναι, μὴ παροίκους, μὴ πλήκτας, διδακτικούς, ἀλήπτους ἐν πᾶσι, καὶ ἀνεπάφους τοῖς πονηροῖς, οὐ πολὺ τὸ διαφεῦγον εὐρήσει τὴν τῶν κανόνων εὐθύτητα; Τὶ δαί; ἅ τοῖς μαθηταῖς Ἰησοῦς, ἐπὶ τὸ κήρυγμα πέμπων, νομοθετεῖ; Ὡν τὸ κεφάλαιον, ἵνα μὴ τὰ καθ' ἕκαστον λέγω, τοιούτους εἶναι τὴν ἀρετὴν, καὶ οὕτως εὐσταλεῖς καὶ μετρίους, καὶ εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, οὐρανίους ὥστε οὐχ ἤττον διὰ τὸν τρόπον αὐτῶν, ἢ διὰ τῶν λόγων τρέχειν τὸ εὐαγγέλιον. Ἐμὲ δὲ φοβοῦσι καὶ ὀνειδιζόμενοι Φαρισαῖοι, καὶ Γραμματεῖς ἐλεγχόμενοι ὧν αἰσχρὸν, εἰ πολὺ περιεῖναι δέον τὴν ἀρετὴν, ὡς διατετάγμεθα, εἴτι δεοίμεθα τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας, καὶ τὴν κακίαν φαινόμεθα χείρους. Ὡστε καὶ ὄφεις ἂν εἰκότως ἀκούσαι, καὶ γεννήματα ἐχιδνῶν, καὶ ὄδηγοὶ τυφλοὶ, τὸν κώνωπα διυλίζοντες καὶ τὴν κάμηλον καταπίνοντες, καὶ τάφοι ρυπαροὶ τὰ ἔνδον, μετ' εὐπρεπείας τῆς ἕξωθεν, καὶ παροψίδες καθαραὶ τὸ φαινόμενον, καὶ τᾶλλα ὅσα ἐκεῖνοι καὶ εἰσὶ καὶ ἀκούουσι.

**ΑΓ'.** Τούτοις ἐγὼ σύνειμι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τοῖς λογισμοῖς. Ταῦτα μου τὸν μυαλὸν ἐκτῆκει, καὶ δαπανᾷ τὰς σάρκας, καὶ οὐκ ἔξ θρασὺν εἶναι, οὐδὲ πορευέσθαι ἄνω βλέποντα. Ταῦτα

---

—«*Τοῖς Παύλου κανόσιν, οὐς ἔταξε...*».

«*Δεῖ τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν. Μὴ πάρονον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ' ἐπεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλόγυρον· τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστήναι οὐκ οἶδε, πῶς Ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται*» (Α' Τιμ. γ', 2-5).

Περὶ δὲ τῶν πρεσβυτέρων σημειοῖ περίπου τὰ αὐτὰ εἰς τὴν πρὸς Τίτον ἐπιστολήν (Τίτ. Α', 5-9).

—«*Α Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς νομοθετεῖ*» (Ματθ. Γ', 5-15).

—«*Φοβοῦσιν, ὀνειδιζόμενοι Φαρισαῖοι*» (Ματθ. ΚΓ', 15-39).



**ΛΒ'.** Καὶ γιατί ν' ἀνατρέχω στὰ παληά; Ποιὸς λοιπὸν εἶναι αὐτός, ποὺ συγκρίνοντας τὸν ἑαυτό του μὲ τοὺς κανόνες καὶ μὲ τοὺς ὅρους, ποὺ ἐπρόσταξεν ὁ Παῦλος γιὰ τοὺς ἐπισκόπους καὶ γιὰ τοὺς ἱερεῖς· νὰ εἶναι δηλαδὴ συκρατημένοι, συνετοί, κι' ὄχι μέθυστοι καὶ καυγατζήδες, ἀλλὰ ἐπιτήδειοι στὸ νὰ διδάσκουν, ἀκατηγόρητοι στὰ πάντα, κι' ἀμόλευτοι ἀπὸ τίς κακίες, δὲν θὰ βρῆ πὼς ξεφεύγει πολὺ ἀπὸ τὴν εὐθύτητα ποὺ ἀπαιτοῦν οἱ κανόνες; Ἡ μήπως πρέπει ν' ἀναφέρω τὰ ὅσα πρόσταξεν ὁ Ἰησοῦς στοὺς μαθητές του, ὅταν τοὺς ἔστειλε στὸ κήρυγμα (τοῦ Εὐαγγελίου του); Ποὺ ἡ οὐσία τους εἶναι, γιὰ νὰ μὴν ἀραδιάζω τίς λεπτομέρειες, νᾶναι τέτοιοι στὴν ἀρετή· καὶ τόσο συνεσταλμένοι καὶ συκρατημένοι στὴ συμπεριφορά τους—κι' ἂν χρειάζεται νὰ τὸ εἰπῶ μὲ συντομία—ποὺ νὰ μοιάζουν σὰν πεσμένοι ἀπὸ τὸν οὐρανό· ὥστε νὰ διαδίδεται τὸ Εὐαγγέλιο, τὸ ἴδιο κι' ἀπὸ τὸ κήρυμά τους, κι' ἀπὸ τὴν καλὴ τους ἐκδήλωση καὶ συμπεριφορά.

Ἐμένα δὲ μὲ φοβίζου καὶ οἱ Φαρισαῖοι ποὺ τοὺς ὄνειδίζει, καὶ οἱ Γραμματεῖς ποὺ τοὺς ἐλέγχει· καὶ ποὺ θάτανε πράγμα κατὰ πτυστο, ἐνῶ θάπρεπε—ὅπως ἔχομε τέτοια ἐντολή—νάμαστε πολὺ ἀνώτεροί τους στὴν ἀρετή, νὰ φαινώμαστε καὶ χειρότεροί τους στὴν κακία, ἂν βέβαια αἰσθανώμασθε πραγματικὰ τὴν ἀνάγκη ν' ἀπολαύσωμε τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ τ' ἀποτέλεσμα θᾶναι ν' ἀκούσωμε κι' ἐμεῖς δίκαια, πὼς εἴμαστε φίδια, καὶ γέννες ὄχειας, κι' ὄδηγοὶ τυφλοί, καὶ πὼς ξεδιαλύνομε τὸ κουνούπι καὶ καταπίνομε τὴν γκαμήλα, καὶ τάφοι βρωμεροὶ ἀπὸ μέσα κι' εὐπρεπισμένοι ἐξωτερικά, καὶ πιάτα ποὺ εἶναι καθαρὰ φαινομενικά, κι' ὅλα τ' ἄλλα, ποὺ καὶ πραγματικὰ εἶναι ἐκεῖνοι, μὰ καὶ τ' ἄκουσαν ἀπ' τὸ στόμα του.

**ΛΓ'.** Μ' αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς ζῶ νύκτα καὶ ἡμέρα· αὐτὰ μοῦ πιπιλίζουν τὸ μυαλό, καὶ τρῶνε τίς σάρκες μου, καὶ δὲν μ' ἀφήνουν νάμαι θρασύς, κι' οὔτε νὰ περπατῶ μὲ τὸ κεφάλι ψηλά. Αὐτὰ μοῦ ταπεινώνουν τὴν ψυχὴ, καὶ συμμαζεύουν τὸν νοῦ μου, καὶ μοῦ βάζουν χαλιναρί στὴ γλώσσα, καὶ μὲ κάνουν νὰ μὴν συζητῶ γι' ἀξιώματα, κι' οὔτε γιὰ τὸ πὼς θὰ μπορέσω νὰ διορθῶναι καὶ νὰ διευθύνω ἄλλους, πράγμα ποὺ χρειάζεται περισσὶες ἱκανότητες· ἀλλὰ πὼς θὰ μποροῦσα νὰ ξεφύγω ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν

**ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ**

μου ταπεινοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν νοῦν συστέλλει, καὶ τῇ γλώσῃ δεσμὸν ἐπιτίθησι, καὶ οὐ περὶ προστασίας εἶναι ποιεῖ τὸν λόγον, οὐδὲ τοῦ κατωρθοῦν ἄλλους καὶ διευθύνειν, ὃ πολλῆς ἐστὶ τῆς περιουσίας· ἀλλ' ὅπως ἂν αὐτὸς τὴν ἐρχομένην ὀργὴν διαφύγοιμι, καὶ μικρὸν τι τοῦ ἰοῦ τῆς κακίας ἐμαυτὸν ἀποξέσαιμι. Καθαρθῆναι δεῖ πρῶτον, εἶτα καθᾶραι· σοφισθῆναι, καὶ οὕτω σοφίσαι· γενέσθαι φῶς, καὶ φωτίσαι· ἐγγίσει Θεῷ, καὶ προσαγαγεῖν ἄλλους· ἀγιασθῆναι, καὶ ἀγιαῖσαι· χειραγωγῆσαι μετὰ χειρῶν, συμβουλευσαί μετὰ συνέσεως. Πότε οὖν ἔσται ταῦτα; φασὶν οἱ ταχεῖς τὰ πάντα καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς· οἱ ραδίως οἰκοδομοῦντες καὶ καταλύοντες. Καὶ πηνίκα ὁ λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν; καὶ ποῦ τὸ τάλαντον; Οὕτω τὸ χάρισμα λέγοντες. Ταῦτα οἱ θερμοὶ τὴν φιλίαν ἢ τὴν εὐλάβειαν. Πότε ταῦτα καὶ τίς ὁ ἐμὸς λόγος, ὃ γενναιότατοι; οὐ μικρὰ προθεσμία, οὐδὲ γῆρας τὸ ἔσχατον· κρείσων γὰρ πολὺ μετὰ φρονήσεως, ἀπαιδεύτου νεότητος, καὶ λελογισμένη βραδύτης, τάχους ἀπερισκέπτου, καὶ ὀλιγοχρόνιος βασιλεία μακρᾶς τυραννίδος· ὡς καὶ ὀλίγη μερὶς τιμῆς, πολλῆς κτήσεως ἀτίμου καὶ σφαλερᾶς· καὶ χρυσὸς ὀλίγος μολύβδου πολυτάλαντου, καὶ πολλοῦ σκότους ὀλίγον φῶς. Τὸ δὲ ταχὺ τοῦτο καὶ σφαλερὸν καὶ λίαν κατεσπουδασμένον, μὴ τοῖς σπέρμασιν ἐκείνοις ἑοικὸς ἦ, ἃ κατὰ τῶν πετρῶν πεσόντα, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, εὐθὺς ἀνακύψαντα, οὐδὲ τὴν πρῶτην ἠνεγκε τοῦ ἡλίου θερμότητα· ἢ τῷ κατὰ τῆς ψάμμου τεθέντι θεμελίῳ, μηδὲ ὀλίγον ἀντισχόντι πρὸς τὴν βροχὴν καὶ τὰ πνεύματα. «Οὐαὶ σοι πόλις, ἧς ὁ βασιλεὺς σου νεώτερός ἐστι», φησὶ Σολομὼν· «Καὶ μὴ ἴσθι ταχὺς ἐν λόγοις», τοῦ αὐτοῦ Σολομῶντος φωνή· πρᾶγμα τι ἔλαττον λέγοντος τὸ περὶ λόγον τάχος, τῆς περὶ πρᾶξιν θερμότητος.

—«Πηνίκα ὁ λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν;».

«Οὐδὲ καίουσι λόγον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ» (Ματθ. Ε', 15).

ὄργη πού θά μὲ βρῆ, καὶ πῶς θά τὸ κατορθώσω ν' ἀπαλλάξω κάπως τὸν ἑαυτό μου ἀπὸ τὸ φαρμάκι τῆς κακίας.

Πρῶτα πρέπει νὰ καθαρισθῆ κανεὶς, καὶ ὕστερα νὰ καθαρίσῃ ἄλλους· πρῶτα νὰ γίνῃ ὁ ἴδιος σοφός, κι' ἔτσι νὰ διδάσκῃ καὶ σ' ἄλλους τὴν σοφία· νὰ γίνῃ φῶς, καὶ νὰ φωτίσῃ· νὰ πλησιάσῃ στὸ Θεό, καὶ νὰ φέρῃ κοντά του κι' ἄλλους· ν' ἀγιασθῆ, καὶ ν' ἀγιάσῃ· γιὰ νὰ χειραγωγῆσῃ καὶ μὲ τὰ δύο του χέρια, καὶ γιὰ νᾶναι σὲ θέση νὰ δώσῃ μιὰ συνετὴ συμβουλή. Καὶ πότε λοιπὸν θά γίνουν ὅλα αὐτά; "Ἐτσι λένε αὐτοὶ πού εἶναι σ' ὅλα βιαστικοὶ καὶ χωρὶς σταθερότητα· αὐτοὶ πού κτίζουν καὶ γκρεμίζουν εὐκόλα. Καὶ πότε λοιπὸν—ρωτοῦν—θά μπῆ ὁ λύχνος ἐπάνω στὸ λυχνοστάτη; καὶ πού εἶναι λοιπὸν τὸ τάλαντό σου; ἔτσι ὀνοματίζουν τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ. Αὐτὰ λένε, ὅσοι εἶναι φλογεροὶ στῆ φιλία τους ἢ στὴν εὐλάβειά τους. Γιὰ τὸ πότε θά γίνουν αὐτά, καὶ ποιά εἶναι ἡ ἀπάντησή μου, (σᾶς λέω) γενναιότατοι φίλοι μου, πῶς χρειάζεται λίγη διορία· μὰ οὔτε πάλιν καὶ νὰ φθάσῃ κανεὶς σὲ βαθεῖα γεράματα. Γιατὶ εἶναι προτιμώτερα τ' ἄσπρα μαλλιά μὲ φρονιμάδα, ἀπὸ τ' ἀμόρφωτα νεῖατα, καὶ ἡ στοχαστικὴ βραδυπορεία ἀπὸ τὴν ἀπερίσκεπτη βιασύνη· καὶ ἡ λιγόχρονη βασιλεία ἀπὸ τὴν πολύχρονη τυραννικὴν ἐξουσία· ὅπως καὶ ἡ μικρὴ καὶ τίμια ἀποκτημένη περιουσία, ἀπὸ τὰ κέρδη πού τ' ἀποκτᾷ κανεὶς μὲ ἀτιμίες καὶ μὲ κατεργαριές· καὶ τὸ λιγοστὸ χρυσάφι ἀπὸ τὸ βαρυζύγιαστο μολύβι, κι' ἀπὸ τὸ σκοτάδι, τὸ φῶς. "Ἄς προσέξωμε δέ, μήπως ἡ βιασύνη αὐτὴ καὶ ἡ ἐπιπολαιότητα καὶ τὸ λαχάνιασμα μοιάζουν μὲ τοὺς σπόρους ἐκείνους, πού ἐπειδὴ πέφτουν ἐπάνω σὲ πέτρες καὶ δὲν βρίσκουν χῶμα βαθύ γιὰ νὰ ριζώσουν, μόλις ξεφυτρώσουν, δὲνμποροῦν νὰ βαστάξουν οὔτε στὴν πρώτη ζεστασιά τοῦ ἡλίου· ἢ μοιάζει μ' αὐτὸν πού ἐθεμέλιωσε σπῆτι ἐπάνω στὴν ἄμμο, καὶ πού οὔτε γιὰ λίγο καιρὸ δὲν μπόρεσε ν' ἀντισταθῆ στὶς βροχὲς καὶ στοὺς ἀγγέ-ρηδες.—"Ἄλλοίμονό σου, Πολιτεία, πού ὁ Βασιλεὺς σου εἶναι νεαρός κι' ἄπραγος» λέει ὁ Σολομώντας. Καὶ ξαναλέει ἄλλοῦ· «ἡ βιασύνη στὰ λόγια εἶναι γιὰ τὸν ὀμιλητὴ κατώτερη ἀπὸ τὴν προθυμία στὰ ἔργα».

Ἐπίδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ἐκλεκτές σελίδες ἀπὸ τὸν Ἱ. Χρυσόστομο

## ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΚΑΝΟΥΝ ΚΑΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΤΩΝ

(Ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν τοῦ πρὸς Φιλιππισίους)

Ἄς ἐξετάσωμε, χωριστὰ κι' ἓνα ἓνα, τὸ περιεχόμενον καὶ τὰ πράγματα τοῦ πλούτου, ἂν δὲν εἶναι κάποια ζημιὰ, ποῦ μᾶς φέρνει μὲν στενοχώριες ἀνείπωτες, κανένα δὲ κέρδος.

Γιατὶ πές μου, τί ὠφέλεια ἔχεις ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ τ' ἀκριβὰ φορέματα; Ποιὸ κέρδος ἀπολαμβάνομε, ὅταν στολιζώμαστε μ' αὐτά; Κανένα, παρὰ ζημιὰ μονάχα! Καὶ πῶς συμβαίνει αὐτό; Γιατὶ κι' ὁ φτωχὸς ποῦ φορεῖ ἓνα ροῦχο τριμμένο κι' ἀσήμαντης ἀξίας στὴ ζέστη δὲν ὑποφέρει διόλου χειρότερα ἀπὸ σένα στὴν ἀψιάδα τοῦ ἡλίου· καὶ μᾶλλον ἐκεῖνος τὴν ὑποφέρει εὐκολώτερα· γιατί τὸ σῶμα ἀνέχεται καλύτερα τὰ μοναδικὰ καὶ τριμμένα μας ροῦχα· δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὰ καινουριοραμμένα, κι' ἅς εἶναι κι' ἀπὸ τὴν ἀραχνιά λεπτότερα.

Καὶ σὺ μὲν, ἀπὸ ψωροπερηφάνεια ἀχρείαστη, ἔχεις καὶ δυὸ καὶ τρεῖς πολλὰς φορὰς ἐνδυμασίαις, καὶ πανωφόρι, καὶ ζώνη, καὶ παντελόνια· ἐκεῖνον ὅμως κανέναν δὲν τὸν κατηγορεῖ, ποῦ φορεῖ πάντα τὸ ἴδιο ροῦχο· γι' αὐτὸ κι' εὐκολώτερα ὑποφέρει τὴν ζέστη.

\* \*

Γι' αὐτὸ τοὺς μὲν πλούσιους τοὺς βλέπομε νὰ ἰδροκοποῦνε, οἱ φτωχοὶ ὅμως τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν παθαίνουν. Ὅταν λοιπὸν τὰ φτηνὰ ροῦχα κι' αὐτὰ ποῦ τὰ παίρνεις γιὰ μιὰ πεντάρη σὲ ἐξυπηρετοῦνε τὸ ἴδιο, ἢ καὶ καλύτερα, ἐκεῖνα δὲ ποῦ χρειάζονται πολὺ χρῆμα γιὰ νὰ τ' ἀγοράσῃς, ἔχουν τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα, δὲν εἶναι ζημιὰ σου τὸ καθεστὶ ποῦ εἶναι περιττό; Γιατὶ τίποτα περισσότερο δὲν σοῦ πρόσφερε γιὰ τὴν ἀνάγκη σου καὶ γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησή σου ἀλλὰ σ' ἄδειασε μὲν περισσότερο τὸ πορτοφόλι σου, σοῦκαμε ὅμως τὴν ἴδια προσφορὰ καὶ ὑπηρεσίαν. Γιατὶ σὺ μὲν ὁ πλούσιος τ' ἀγόρασες, μὲ χίλιες τυχὸν ἢ καὶ μὲ περισσότερες χρυσῆς δραχμῆς, ὁ φτωχὸς ὅμως, μὲ λιγοστὰ μονάχα ἀσημένια νομίσματα. Ἀλλὰ ἡ ψωροπερηφάνειά σου δὲν σ' ἀφήνει νὰ τὸ ἰδῇς.

Θέλεις νὰ τὸ ἐξετάσωμε τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ μὲ τὰ χρυσᾶ, ποῦ μ' αὐτὰ στολιζόμε καὶ τ' ἄλογα καὶ τίς γυναῖκες; Γιατὶ, καθὼς φαίνεται, ὁ πλούτος μαζί μ' ὅλα τ' ἄλλα κάνει καὶ ἀνόητους τοὺς ἀνθρώπους. Γιατὶ μὲ τίς ἴδιες τιμῆς καταξιώνουν καὶ τ' ἄλογα

και τις γυναϊκες· κι' ένας ει̃ναι και για̃ τα̃ δυ̃ο τους ο̃ καλλωπισμο̃ς !  
Κα̃ θε̃λουν να̃ φα̃ινονται λαμπρο̃τερες, το̃ ιδιο̃ ο̃πως και̃ τα̃ ζε̃με̃να  
α̃λογα, κι' απο̃ το̃ ιδια̃ πρα̃γματα ο̃πως τα̃ δε̃ρμα̃τινα παραπε-  
τα̃σματα των̃ φορε̃ιων, που̃ με̃σα σ' αυ̃τα̃ φε̃ρονται.

\*  
\* \*

Πε̃ς μου, τι̃ κερ̃δος ε̃χει κανεις, με̃ το̃ να̃ στολι̃ζη̃ εναν̃ η̃μιο̃νο  
η̃ κα̃ποιο̃ α̃λογο̃ με̃ χρυσα̃φια; η̃ σε̃ τι̃ ει̃ναι ανω̃τερη̃ μι̃α̃ γυναϊκα̃ που̃  
στολι̃ζεται με̃ το̃σο βα̃ρος απο̃ χρυσα̃φια κι' απο̃ πετρα̃δια; Μα̃ τα̃  
χρυσα̃φια, θα̃ μ' απαντη̃σης, δε̃ν παλη̃ωνουν. Μα̃ κι' αυ̃το̃ το̃ πα-  
θα̃ινουν, και̃ πολυ̃ μα̃λιστα, ο̃πως λε̃νε αυ̃τοι̃ που̃ τα̃ ξε̃ρουν κα̃λα̃  
τα̃ τε̃τοια̃· για̃τι̃ και̃ με̃σα στα̃ λουτρα̃ και̃ σ' α̃λλα πολ̃λα̃ με̃ρη, το̃σο  
το̃ χρυσα̃φι ο̃σο και̃ τα̃ πετρα̃δια, χαν̃ουν μεγα̃λο̃ με̃ρος απο̃ την̃  
α̃ξια̃ τους. "Α̃ς το̃ δε̃χθο̃υμε̃ ο̃μως κι' αυ̃το̃, κι' α̃ς μη̃ν παθα̃ινουν  
τι̃ποτα. Πο̃υ ει̃ναι το̃ κερ̃δος, πε̃ς μου; Και̃ τι̃ συμβαι̃νει; Δε̃ν ει̃ναι  
ζη̃μι̃α̃, ο̃ταν ξε̃πε̃σουν απο̃ την̃ α̃ξια̃ τους, η̃ ο̃ταν τα̃ χα̃ση̃ κανεις;  
Και̃ τι̃ γινε̃ται; Δε̃ν ει̃ναι ζη̃μι̃α̃, ο̃ταν προκαλο̃υνε̃ τον̃ φθ̃νο̃ και̃  
τις επι̃βουλε̃ς; Για̃τι̃, ο̃ταν δε̃ν ω̃φελου̃ν σε̃ τι̃ποτα αυ̃τη̃ν  
που̃ τα̃ φορε̃ι, κανουν̃ ο̃μως να̃ φλογι̃ζονται τα̃ μα̃τια̃ των̃ φθονε-  
ρω̃ν, και̃ διε̃γειρουν̃ περισσο̃τερο̃ του̃ς λη̃στε̃ς, δε̃ν προκαλει̃ται  
ζη̃μι̃α̃ ;

\*  
\* \*

Και̃ ποι̃ο̃, πε̃ς μου, ει̃ναι τ' απο̃τε̃λε̃σμα; "Η̃ μη̃πως δε̃ν ει̃ναι  
το̃ πρα̃γμα̃ ζη̃μι̃α̃, ο̃ταν, εν̃ω̃ μπορε̃ι̃ ο̃ αν̃δρας να̃ τα̃ μεταχειρι̃-  
ζεται σε̃ πρα̃γματα που̃ φε̃ρουν κερ̃δος, δε̃ν μπορε̃ι̃ ο̃μως να̃ το̃  
κα̃νη̃ αυ̃το̃, ενε̃κα̃ τ̃ης πολυτε̃λει̃ας τ̃ης γυναϊκας του, α̃λλα̃ αναγκά-  
ζεται να̃ υπο̃φε̃ρη, και̃ να̃ στενοχωρι̃εται με̃ν αυ̃το̃ς να̃ την̃ βλε̃πη̃ ο̃μως  
ε̃κεινη̃ χρυσοφορε̃με̃νη; Για̃τι̃ γι' αυ̃τον̃ τον̃ λο̃γον τα̃ ει̃πανε̃ χρη̃ματα.  
"Οχι̃ βε̃βαι̃α για̃ να̃ τα̃ μεταχειρι̃ζω̃μαστε ε̃τσι, σαν̃ να̃ναι̃ προθη̃-  
κες των̃ χρυσο̃χο̃ων, α̃λλα̃ για̃ να̃ κανω̃με̃ κα̃τι̃ κα̃λο̃ μ' αυ̃τα̃.

"Οταν̃ δε̃ σε̃ κυρι̃ευει̃ ο̃ πο̃θος του̃ χρυσα̃φιο̃υ, δε̃ν πα̃νε̃ α̃δικα̃  
και̃ δε̃ν ει̃ναι̃ ζη̃μι̃α̃ τα̃ παν̃τα̃ ; Για̃τι̃ ε̃νας που̃ δε̃ν το̃λμα̃ να̃ το̃  
μεταχειρι̃σθη̃, σαν̃ να̃ναι̃ ξε̃νο̃, αυ̃το̃ς δε̃ν ει̃ναι̃ νοικοκυ̃ρης του, και̃  
δε̃ν μπορε̃ι̃ να̃ κα̃νη̃ χρη̃ση̃ του̃ που̃θεν̃α̃. Και̃ τι̃ κερ̃δι̃ζω̃με, ο̃ταν  
κτι̃ζω̃με λαμπρα̃ και̃ μεγα̃λα̃ σπι̃τια, και̃ τα̃ στολι̃ζω̃με με̃ κολ̃ωνε̃ς  
και̃ με̃ μα̃ρμαρα̃ και̃ με̃ στοε̃ς και̃ με̃ διαδρ̃ο̃μους, και̃ στήνο̃με̃ παν-  
του̃ ζ̃ο̃ανα̃ και̃ ει̃δω̃λα; Πολλο̃ι, ε̃ξ αι̃τια̃ς αυ̃των̃ και̃ του̃ς δαι̃μονε̃ς  
ἴσως προκαλο̃υνε̃· α̃ς μη̃ν τα̃ εξε̃τάζω̃με ο̃μως αυ̃τα̃. Σε̃ τι̃ λοι̃πο̃ν  
α̃ποβλε̃πουν̃ και̃ τα̃ χρυσο̃τάβανα; Δε̃ν ε̃χουνε̃ την̃ ιδια̃ χρη̃ση̃ και̃  
δε̃ν εξυ̃πηρετο̃υνε̃ το̃ ιδιο̃, ο̃πως και̃ σ' ε̃κει̃νον που̃ ε̃χει̃ ε̃να̃ συμμα-  
ζε̃με̃νο̃ σπι̃τι; "Α̃λλα̃ δινουν̃, λε̃ει, μεγα̃λη̃ν ευ̃χαριστη̃ση̃. Μο̃νον̃  
ο̃μως ε̃ως την̃ πρω̃τη̃ και̃ την̃ δε̃υτε̃ρη̃ν η̃με̃ρα, παραπε̃ρα̃ ο̃μως ο̃χι

Ἡ ἀγωνία ἐνὸς ἱερέως

## “ΑΡΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙΝΟΣ,”

Τὸ βρῆκα παράδοσι κι' ἐντολή.

Γιὰ νὰ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, προσκομίζω ἄρτο καὶ οἶνο. Τὰ ὑλικά στοιχεῖα, πού θὰ μεταβληθοῦν καὶ θὰ γίνουν τὸ πανάγιο Σῶμα σου καὶ τὸ πανάγιο Αἷμα σου.

Τὰ ἴδια προσκομίζε ἡ Ἐκκλησία σου, σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες τῆς ἱστορίας της. Στὴν πρώτη ἀπολογία τοῦ μάρτυρός σου Ἰουστίνου, πού διηγεῖται τίς συνήθειες καὶ τὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, διαβάζω τὴ χαρακτηριστικὴ φράσι: «πανσαμένων ἡμῶν τῆς εὐχῆς ἄρτος προσφέρεται καὶ οἶνος καὶ ὕδωρ»<sup>1</sup>.

Ἀνιχνεύοντας ἀκόμα πιὸ πίσω τὴν ἱερὴ ἀλυσίδα τῆς παραδόσεως, φτάνω στοὺς ἄγιους ἀποστόλους σου καὶ στὸ ἴδιο τὸ λατρευτὸ πρόσωπό σου. Βλέπω πὼς ἡ Ἐκκλησία πῆρε τὴν ἐντολὴ νὰ προσκομίζῃ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀπὸ σένα. «Οἱ γὰρ ἀπόστολοι ἐν τοῖς γενομένοις ὑπ' αὐτῶν ἀπομνημονεύμασιν, ἃ καλεῖται εὐαγγέλια, οὕτως παρέδωκαν ἐντετάλθαι αὐτοῖς· τὸν Ἰησοῦν λαβόντα ἄρτον εὐχαριστήσαντα εἰπεῖν· «τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἀνάμνησίν μου, τοῦτ' ἔστι τὸ σῶμά μου· καὶ τὸ ποτήριον ὁμοίως λαβόντα καὶ εὐχαριστήσαντα εἰπεῖν· τοῦτὸ ἔστι τὸ αἷμα μου»<sup>2</sup>.

1. Ἰουστίνου, Α' Ἀπολογία 67,5.

2. Ἰουστίνου, Α' Ἀπολογία 66,3.

---

πλέον. Γιατί, ἂν παύη νὰ μᾶς ξιππάζῃ ὁ ἥλιος, ἐπειδὴ τὸν συνηθίζουμε, πολὺ περισσότερο γίνεται αὐτὸ μὲ τὰ ἔργα τῆς τέχνης· ἀλλὰ τὰ προσέχομε σὰν τὰ πῆλινα. Γιατί, πές μου, σὲ τί συμβάλλει στὴν ἄριστη κατοίκηση τὸ πλῆθος ἀπὸ τίς κολῶνες καὶ τῶν ξοάνων τὰ κάλλη, καὶ τὸ χρυσάφι πού εἶναι διασπαρμένο στοὺς τοίχους; Σὲ τίποτα· ἀλλὰ εἶναι ἀποτέλεσμα βλακείας καὶ μεγαλοπιάσματος καὶ υπερηφάνειας περιττῆς καὶ κουφιοκεφαλιάς! Καὶ πάντα μᾶς καὶ παντοῦ πρέπει ν' ἀποζητᾶμε τ' ἀναγκαῖα καὶ τὰ χρειαζόμενα, κι' ὄχι τὰ περιττά.

Βλέπεις λοιπόν, ὅτι τὸ πρᾶγμα φέρνει ζημιὰ; Βλέπεις πὼς εἶναι περιττὸ κι' ἀνόητο; Γιατί, ἂν οὔτε περισσότερο μᾶς ἐξυπηρετεῖ, οὔτε μᾶς δίνει περισσότερο τέρψη, γιατί μὲ τὸν καιρὸ τὰ χορταίνομε, δὲν εἶναι τίποτες ἄλλο, παρὰ ζημιὰ. Ἡ ματαιοδοξία μᾶς ὅμως δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ τὸ βλέπουμε αὐτό.

Ἀπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

Στὸ Μυστικὸ Δεῖπνο, μέσα σὲ μυστηριώδη κι' ἐπιβλητικὴ ἀτμόσφαιρα, ἄπλωσες τὰ δυὸ ἀγνά σου χέρια, πῆρες ἀπ' τὸ τραπέζι τὸν ἄρτο καὶ ἀναδείξας τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, εὐχαριστήσας, ἀγιάσας, κλάσας, ἔδωκες τοῖς ἀγίοις σου μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις. Μετὰ, πῆρες στὸ χέρι τὸ ποτήριον «ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου» κι' ἀφοῦ τὸ εὐλόγησες τὸ πρόσφερες στοὺς ἐκλεκτοὺς σου.

Ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Μυστικὸς σου Δεῖπνος. Γι' αὐτὸ καὶ προσκομίζουμε οἱ λειτουργοὶ σου τὰ ἴδια στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα οἱ μαθηταὶ σου ἀπόθεσαν στὸ τραπέζι τοῦ ἱεροῦ Δείπνου καὶ τὰ δικὰ σου θεϊκὰ χέρια τὰ ἀγίασαν.

\* \* \*

Ἄρτος καὶ οἶνος. Δυὸ ἀπλᾶ στοιχεῖα. Τὰ φέρνουν οἱ πιστοὶ ἀπ' τὰ σπίτια τους. Εἶναι ἡ προσφορὰ τους. Ψωμί ἀπ' αὐτὸ ποὺ τρών. Ζυμωμένο ὅμως μὲ προσοχὴ καὶ εὐλάβεια καὶ ξεχωριστὲς φροντίδες καθαριότητος. Καὶ κρασί, ἀπ' αὐτό, ποὺ πίνουν.

Τόσο ἀπλᾶ κι' ἀπέριττα τὰ δῶρα!

Καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ στοιχεῖα, Κύριε, εἶναι στὴ γῆ μας, ἄφθονα. Τὸ τίμημά τους εἶναι μικρὸ. Δὲν εἶναι ἀπ' τ' ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τ' ἀποκτήσῃ ἄλλος ἐκτὸς ἀπὸ κείνους, ποὺ παίζουν μὲ τὸ χρυσάφι. Βρίσκονται καὶ στὰ σπίτια τῶν πιδ φτωχῶν. Καὶ μποροῦν καὶ κείνοι, νὰ σοῦ τὰ προσφέρουν.

Καὶ σ' αὐτὸ βρίσκω, Χριστέ μου, μιὰ ἀκτίνα τῆς σοφίας σου καὶ τῆς ἀγάπης σου. Στὴ γῆ μας, ποὺ ἤρθες, διάλεξες δυὸ ὑλικά στοιχεῖα, γιὰ νὰ διοχετεύσῃς σ' αὐτὰ τόση χάρι, ὥστε νὰ μεταβληθοῦν στὸ σῶμα σου καὶ στὸ αἷμα σου. Καί, συνεχίζοντας τὴν ταπεινώσί σου, τὴν ἀκένωσί σου, δέχτηκες νὰ κρύψῃς τὴν ἄπειρη δύναμί σου στὰ δυὸ πιδ ἀπλᾶ στοιχεῖα. Γιὰ νὰ διακηρύσσεται αἰῶνια ἡ ἀκένωσί σου. Καὶ γιὰ νὰ μποροῦν στὸ ναὸ σου νὰ τὰ προσφέρουν ὄχι μόνο οἱ μεγιστᾶνες κι' οἱ ἑκατομμυριοῦχοι, ἀλλὰ κι' οἱ πιδ φτωχοὶ ὀπαδοὶ σου.

Ἐχω δὴ ἄλλα ρυτιδωμένα κι' ἄλλα τρεμάμενα χέρια νὰ ξεδιπλώνουν μὲ ἀληθινὸ δέος τὸ κάλυμμα καὶ νὰ βάζουν στὰ δάχτυλα τοῦ λειτουργοῦ τὴν προσφορὰ καὶ τὸ μικρὸ μπουκάλι μὲ τὸ ἀνάμμα. Σὺ, ποὺ ἀρέσκεσαι νὰ μὴ προσέχῃς τὴν ὑλικὴ ἀξία τῶν δώρων, ποὺ σοῦ προσφέρουν, ἀλλὰ τὴ διάθεσι, καὶ ποὺ ἔχεις τὴ δύναμι νὰ διακρίνης τὸ ἄγνωστο βάθος τῆς καρδιάς, ἔβλεπες ἐκεῖνη τὴν ὥρα πολὺ περισσότερα ἀπὸ μένα. Κι' ἔσκυβες νὰ δεχθῆς τὸ ἀπρόσφορο ποὺ ἦταν ἀληθινὴ προσφορὰ.

Ἄρτο καὶ οἶνο. Τὰ δυὸ ἀπλᾶ στοιχεῖα σοῦ προσφέρουμε. Καὶ φτωχοὶ καὶ πλούσιοι.

Ἀλλὰ, Κύριε, μήπως κι' αὐτὸ τὸ λίγο, μήπως κι' αὐτὸ τὸ τόσο μικρὸ ὑλικὸ δῶρο εἶναι ἀπόλυτα δικὸ μας!

Τὸ βγάζουμε ἀπ' τὸ σπίτι μας καὶ τὸ φέρνουμε στὸ ναό σου. Ὅμως στὸ σπίτι μας ποῖος τὸ ἔμπασε; Μήπως ἡ ἰκανότης μας; Μήπως ἡ δύναμί μας. Ὁχι. Ὁχι. Ὁποῖος τὸ πιστεύει αὐτὸ κάνει σοβαρὸ λάθος. Ἄν ὑπάρχει στὸ σπίτι μας ἄφθονος ὁ ἄρτος κι' ὁ οἶνος, ὀφείλεται ἡ εὐλογία αὐτὴ στὴν ἀγάπη σου. Δὲν ὑπάρχει τίποτα ἀπ' ὅσα γεμίζουν τὸ στερέωμα κι' ἀπ' ὅσα κοσμοῦν τὸν πλανήτη μας, ποῦ νὰ μὴ εἶναι δικό σου. Δὲν ὑπάρχει τίποτα ἀπ' ὅσα χρησιμεύουν γιὰ τὴ διατροφή μας, ποῦ νὰ μὴ εἶναι δῶρο του. Ἄν τὰ χωράφια μας κάνουν σιτάρι ποῦ, μετὰ, ἐμεῖς τὸ ἀλέθουμε καὶ ζημώνουμε τὸ ψωμί, κι' ἂν τὰ ἀμπέλια μας βγάζουν σταφύλια, τὰ ὁποῖα τὰ πατοῦμε καὶ βγάζουμε τὸ γλυκὸ χυμό, ὀφείλεται αὐτὸ στὴ δική σου ἀγαθὴ πρόνοια, ποῦ στέλνει στὴ γῆ μας τὶς κατάλληλες βροχὲς καὶ τοὺς κατάλληλους καιροὺς.

Ἐπομένως τὰ δῶρα, ποῦ σοῦ προσφέρουμε, εἶναι δικά σου. Σοῦ προσφέρουμε «τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν». Γιατὶ δὲν ἔχουμε τίποτα, ἀπόλυτα δικό μας, τὸ ὁποῖο νὰ μποροῦμε νὰ φέρουμε στὸ ναό. Τὸ μόνο ποῦ ἔχουμε εἶναι ἡ ἀγνή διάθεσι τῆς προσφορᾶς. Προσφέρουμε, κι' οἱ πιστοὶ σου κι' ἐγώ, τὸν ἄρτο καὶ τὸν οἶνο, τὰ δικά σου ἀγαθὰ, μ' ὅλη μας τὴν καρδιά. Τὰ προσφέρουμε στὸ ναό σου, γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν στὴν ἀνάιμακτη ἱερουργία, ποῦ εἶναι ἡ συνέχεια τῆς φρικτῆς σου θυσίας στὸ Γολγοθᾶ.

\* \* \*

Ἄρτος καὶ οἶνος!

Στοιχεῖα, ποῦ βρίσκονται στὴ διάθεσί μας. Ποῦ εἶναι ὅμως τόσο βασικά, τόσο θεμελιακὰ γιὰ τὴ συντήρησι τῆς ὑλικῆς ὑποστάσεώς μας.

Μήπως κι' αὐτὸ δὲν εἶναι μέσα στὸ σοφὸ σχέδιό σου;

Ἀπευθύνθηκες σὲ μᾶς, ποῦ εἴμαστε δεσμευμένοι στὴν ὑλικότητα. Πού, γιὰ νὰ καταλάβουμε κάτι τὸ ὑπερφυσικὸ καὶ «ὑπὲρ λόγον» πρέπει νὰ τὸ φέρουμε σὲ σχέσι μ' αὐτὰ ποῦ μπορεῖ ν' ἀγκαλιάσῃ ἡ ματιά μας καὶ νὰ ψηλαφήσουν οἱ ἄλλες αἰσθήσεις μας. Γνώριζες τὴ φύσι μας. Ἦξερες πολὺ καλά, πὼς δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ κατανοήσουμε τὴν ἀξία τῆς ὑπερούσιας τροφῆς, τὴν ὁποία μᾶς πρόσφερες μὲ τὸ Μυστικὸ Δεῖπνο, ἂν δὲν ἦταν μπροστὰ μας κάτι, ποῦ, μὲ τὴ φύσι του καὶ μὲ τὴ χρησιμότητά του στὴ ζωὴ μας, νὰ μᾶς τὸ δίδασκε ἐποπτικά.

Ὁ ἄρτος ἦταν τὸ πιὸ κατάλληλο στοιχεῖο. Εἶναι τὸ πρῶτο, τὸ καθημερινό, τὸ ἀπαραίτητο γιὰ τὴ διατροφή μας καὶ γιὰ τὴ συντήρησι στὴ ζωὴ. Ἡ βασικὴ θρεπτικὴ τροφή. Χωρὶς αὐτὴ δὲν μποροῦμε νὰ ζήσουμε. Ἐποχές, κατὰ τὶς ὁποῖες εἶδαμε νὰ λιγοστεύῃ μπροστὰ μας τὸ ψωμί, τὶς ὀνομάσαμε ἐποχὲς λιμοῦ. Καὶ τὶς στιγμάτισαμε σὰν τὶς πιὸ μαῦρες καὶ τὶς πιὸ σκοτεινὲς τῆς ζωῆς μας. Εἶναι



τόση ἡ σημασία, πού ἔχει γιά τή ζωή μας τὸ ψωμί, ὥστε κάτω ἀπ' τὸ ὄνομά του κρύψαμε κι' ὅλα τὰ ἄλλα εἶδη τροφῶν, πού χρησιμοποιοῦμε.

Αὐτὸ τὸ στοιχεῖο διάλεξες νὰ χρησιμοποιηῖται στὸ μεγάλο μυστήριον. Γιὰ νὰ μᾶς κἀνη αἰσθητὴ καὶ νὰ μᾶς διδάσκη τὴν ἀνάγκη τῆς θείας τροφῆς γιά τὴ διατήρησι τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς.

Ὁ ἴδιος μᾶς ἔκανες τὸν παραλληλισμό. Μᾶς μίλησες, χρησιμοποιῶντας τὴν εἰκόνα, πού τὴν καταλαβαίναμε καὶ τὴν νοιώθαμε. «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς» εἶπες. «Ἐάν τις φάγη ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς»<sup>3</sup>.

Τὸ διεκήρυξες. Γράφτηκε στὸ Εὐαγγελίῳ σου. Ταυτόχρονα ὅμως μᾶς ἔδωκες τὸ σῶμα σου «ἀπὸ τὸ στοιχεῖο τοῦ ἄρτου», γιά νὰ μᾶς τὸ θυμίζῃ, ὅταν ἐμεῖς λησμονοῦμε τὴ χρησιμότητα τῆς θείας τροφῆς.

Τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὸ αἷμα σου. Μᾶς τὸ ἔδωκες ἀπὸ τὸ στοιχεῖο τοῦ οἴνου». Γιὰ νὰ μᾶς διδάσκη τὴ δυναμικότητα, πού ἔχει καὶ τὴ ζωντάνια, πού δίνει στὴν ὑπαρξί μας.

«Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα», μᾶς βεβαίωσες, «ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶ βρωσίσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶ πόσις»<sup>4</sup>.

Στὸν ἅγιο Εἰρηναῖο βρῆκα μιὰ σοφὴ παρατήρησι : Ἐπειδὴ μέλη αὐτοῦ ἐσμεν, καὶ διὰ τῆς κτίσεως τρεφόμεθα (τρεφόμεσθε μὲ τὰ ὕλικά δημιουργήματα), τὴν δὲ κτίσιν ἡμῖν αὐτὸς παρέχει, τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλων, καὶ βρέχων, καθὼς βούλεται, τὸ ἀπὸ τῆς κτίσεως ποτήριον, αἷμα ἴδιον ὠμολόγησε, ἐξ οὗ τὸ ἡμέτερον δεῦρι (βάφει) αἷμα, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς κτίσεως ἄρτον, ἴδιον σῶμα διεβεβαιώσατο, ἀφ' οὗ τὰ ἡμέτερα αὔξει σώματα»<sup>5</sup>.

Χρησιμοποίησες τὴν τροφή, πού τρέφει τὸ σῶμα μας, γιά νὰ τὴ μετατρέψῃς σὲ τροφή, πού τρέφει τὴν ψυχὴ μας.

\* \*

Ἄρτος καὶ οἶνος.

Καὶ τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα συμβολίζουν, Χριστέ μου, ἄριστα καὶ τὴν ἐνότητα, πού πρέπει νὰ βασιλεύῃ ἀνάμεσά μας, ἀνάμεσα στὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας σου.

3. Ἰωάν. στ', 51.

4. Ἰωάν. στ', 54, 55.

5. Εἰρηναίου : Ἐλεγχος ψευδωνύμου γνώσεως Β', II.

Ὁ ἄρτος, πού προσφέρεται σάν ἓνα ἀκέραιο σύνολο κρύβει μιὰ καταπληκτικὴ πολλαπλότητα. Ἐχει τὴν προέλευσί του ἀπ' τοὺς πολλοὺς μικροὺς κόκκους τοῦ σιταριοῦ. Οἱ μικροὶ κόκκοι συνάγονται ἀπ' τὰ διάφορα μέρη τοῦ χωραφιοῦ, ἢ ἀκόμα καὶ τῶν χωραφιῶν. Πιέζονται κάτω ἀπ' τὶς μυλόπετρες. Ἀρνοῦνται τὸ πρῶτο τους σχῆμα καὶ δέχονται νὰ μεταβληθοῦν σὲ ψιλὰ μόρια ἀλευριοῦ. Μετὰ ζυμώνονται, ψήνονται καὶ παίρνουν τὴ μορφή τοῦ ἑνὸς ἄρτου, πού προσφέρεται στὸ νὰ σου.

Ἡ ἴδια περίπου εἶναι ἡ ἱστορία καὶ τοῦ οἴνου τῆς ἀναφορᾶς. Οἱ στρογγυλὲς ρῶγες τῶν σταφυλιῶν, πού ἡ μιὰ δὲν εἶχε καμμιά σχέσι μὲ τὴν ἄλλη, συγκεντρώνονται. Πιέζονται στὸ πατητήρι. Ἀφίρουν τὸ χυμὸ τους νὰ βγῆ καὶ νὰ ἐνωθῆ μὲ τὸ χυμὸ τῶν ἄλλων. Ν' ἀποτελέσῃ ἓνα σύνολο. Κι' ἔτσι σάν σύνολο χρησιμοποιοῦνται στὸ θεῖο μυστήριον.

Πόσο διδακτικὴ ἡ ἱστορία τῶν δύο στοιχείων. Δὲν ἀξιοποιοῦνται στὴ θεία Εὐχαριστία, παρὰ ἀφοῦ ἀρνηθοῦν τὴν πολλαπλότητα καὶ ἀποτελέσουν ἓνα καινούργιο, μὲ βαθειά, ἐσωτερικὴ συνοχή, στοιχεῖο.

Καὶ μεῖς τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας σου, ἀποτελοῦμε μονάδες ξεχωριστές. Πού μποροῦμε νὰ ζήσουμε ἀνεξάρτητα ἀπ' τοὺς ὁμοίους μας.

Μποροῦμε. Κι' ἴσως κάνουμε πολὺ κακὴ χρῆσι αὐτῆς τῆς δυνατότητας. Γλιστροῦμε στὸν ἀτομισμὸ.

Στὸ νὰ σου, στὴ λατρεία σου, στὴ θεία Εὐχαριστία δὲν μᾶς θέλεις ἔτσι. Σάν μονάδες, πού ζοῦν σὲ ἀπομωνωτισμὸ. Μᾶς θέλεις νὰ σπάσουμε τὸ κέλυφος τοῦ ἀτομισμοῦ, ὅπως σπάει τὸ περίβλημα τοῦ κόκκου τοῦ σιταριοῦ, νὰ συνθλίψουμε τὰ ἁμαρτωλά μας πάθη, ὅπως συνθλίβεται ἡ ρῶγα τοῦ σταφυλιοῦ καὶ νὰ παρουσιαστοῦμε σάν ἓνα σύνολο ὀργανικὰ ἐνωμένο. Ὅταν προσφέρεται ἡ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ στὸ νὰ σου δὲν ἀνέχεσαι νὰ ὑπάρχουν ἄτομα ἀπομωνωμένα. Ζητᾶς νὰ ὑπάρχη ἡ Ἐκκλησία σου. Ἡ μία. Ἡ ἁγία. Καὶ αὐτὴ νὰ προσφέρῃ τὸ μυστήριον.

Στὶς «ἀναφορὰς» τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, πού ὁ πόθος γιὰ ἐνότητα ἦταν πολὺ πιὸ φλογερός, ἀπ' ὅτι εἶναι στὶς σημερινὲς παγωμένες κοινωνίες, βλέπω νὰ ὑπάρχη αὐτὸ τὸ ὑπέροχο αἶτημα. «Ὡσπερ ἦν τοῦτο τὸ κλάσμα διεσκορπισμένον ἐπάνω τῶν ὄρων καὶ συναχθὲν ἐγένετο ἓν, οὕτω συναχθήτω σου ἡ ἐκκλησία ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς εἰς τὴν σὴν βασιλείαν»<sup>6</sup>.

Αὐτὸ τὸ αἶτημα πιὸ πύρινο πρέπει νὰ σοῦ τὸ ἀπευθύνουμε σήμερα. Γιατὶ κάθε μέρα βλέπουμε νὰ δημιουργοῦνται ἀνάμεσά μας

6. Διδαχὴ δώδεκα Ἀποστόλων IX, 4.

καὶ καινούργιοι διχασμοί. Κι' ἔτσι ἀντὶ νὰ σφιχτῇ ἡ ἐνότῃς, χαλαρώνεται ὁλόενα καὶ περισσότερο.

\* \* \*

Ἄρτος καὶ οἶνος.

Τὸν ἄρτο τὸν προσφέρουν οἱ πιστοὶ σου ἔνζυμο. Καὶ τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας φροντίζω ἐγὼ νὰ ἔχη «κεκραμένο οἶνο».

Μερικοί, ποὺ ἄφησαν τὸν ἑαυτό τους νὰ παραστρατήσῃ σὲ μονοπάτια πλάνης, ἐγκαινίασαν ἐπικίνδυνες καὶ παράλογες πρωτοβουλίες. Θέλησαν νὰ ξεφύγουν ἀπ' τὸ ὄρθό, ποὺ ἦταν ἐντολὴ δικῆ σου καὶ παράδοσι ἱερὴ στὴν Ἐκκλησίαν σου, κι' ἄρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦν ἀπλό νερό ἢ ἄζυμο ἄρτο, ἢ καὶ διαφορετικὲς ἀκόμα ὕλες.

Τολμηρὰ βήματα καὶ βέβηλα.

Σὰν ὀρθόδοξοι μένουμε στὴν ἱερὴ παράδοσι. Χρησιμοποιοῦμε στὸ μυστήριον ἔνζυμο ἄρτο. Γιατὶ καὶ σὺ ἔνζυμο ἄρτο χρησιμοποίησες στὸ Μυστικὸ Δεῖπνο σου. Καὶ γιὰ νὰ δηλωθῇ ὅτι ἀτέλειον ἦν τὸ πρόσλημμα ὃ ὑπὲρ ἡμῶν ὁ τοῦ Θεοῦ πρεσελάβετο Λόγος<sup>7</sup>. Γιὰ νὰ διακηρύξουμε πῶς, ἀντίθετα μὲ ἐκεῖνο, ποὺ πίστεψαν οἱ πλανημένοι αἰρετικοί, πεποίθησι τῆς Ἐκκλησίας σου εἶναι, ὅτι, μὲ τὴν ἐνανθρώπησί σου, δὲν πῆρες ἀκρωτηριασμένη τὴν ἀνθρώπινη φύσι, ἀλλὰ τὴν ἀνέλαβες πλήρη καὶ τέλεια.

Χρησιμοποιοῦμε ἀκόμα «κεκραμένον ποτήριον»<sup>8</sup>. «Καὶ γὰρ καὶ Ἰάκωβος, ὁ κατὰ σάρκα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀδελφός (ὁ ὁποῖος ἔζησε κοντὰ σου) ὅς τῆς ἱεροσολυμιτῶν ἐκκλησίας πρῶτος τὸν θρόνον ἐπιστεύθη· καὶ Βασίλειος ὁ τῶν Καισαρέων ἀρχιεπίσκοπος, οὗ τὸ κλέος κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διέδραμεν, ἐγγράφως τὴν μυστικὴν ἡμῖν ἱεουργίαν παραδεδικότες, οὕτω τελειοῦν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ ἐξ ὕδατος τε καὶ οἴνου τὸ ἱερὸν ποτήριον ἐκδεδώκασιν»<sup>9</sup>.

Καὶ αὐτὴ ἡ παράδοσι τῶν ἁγίων σου δὲν εἶναι τυχαία. Εἰκονίζει καὶ θυμίζει τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ, ποὺ ἐξῆλθε ἀπὸ τὴν πλευρά σου, ὅταν ἡ λόγχη τοῦ Ῥωμαίου στρατιώτου τὴν ἐτρύπησε<sup>10</sup>. Τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ, ποὺ συμβολίζουν τὰ δύο βασικὰ, ἀναγεννητικὰ μυστήρια, τὸ Βάπτισμα καὶ τὴν Εὐχαριστία. Βάζοντας στὸν ἱερὸ κρατῆρα οἶνο καὶ ὕδωρ, ριγῶ στὴ σκέψι πῶς κρονός, ἀπὸ τὸν

7. Θεοδ. Ἀνδίδων, Προθεωρία κεφαλαϊώδης § 2.

8. Εἰρηναίου : Ἐλεγχος ψευδωνύμου γνώσεως Β' 1.

9. Κανὼν λβ' τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου.

10. Ἰωάν. θ', 34.

ὁποῖο ἀνάβλησαν τὸ ὕδωρ τοῦ Βαπτίσματος καὶ τὸ Αἷμα τῆς Εὐχαριστίας, εἶναι ἡ ζωηφόρος πλευρά σου.

\* \* \*

Στὸ ἱερὸ δισκάριο τοποθετῶ τὸν ἄρτο, πού βγάζω ἀπὸ τὴν προσφορά. Καὶ στὸ ἅγιο Ποτήριο τὸν «κεκραμένο οἶνο».

Ἡ πρώτη μερίδα πού βγάζω, συμβολίζει ἐσένα τὸν ἴδιο. Τὸν «σφαγιαζόμενον ἀμνό. Καὶ τὸν τοποθετῶ στὸ κέντρο. Γιὰ νὰ δεσπόζῃ ἡ παρουσία σου. Δεξιά σου τοποθετῶ τὴ μερίδα τῆς Παναγίας μητέρας σου. Ἀριστερά σου τὶς μερίδες τῶν ἁγίων σου. Καὶ μπροστά σου, ὦ, Κύριε, μπροστά σου τοποθετῶ τὶς μερίδες τὶς δικές μας. Τὶς δικές μου καὶ τῶν ἀδελφῶν μου, πού ζοῦν στὴ γῆ. Καθὼς καὶ ἐκείνων, πού ἔφυγαν ἀπὸ κοντά μας καὶ ζοῦν στὴν ἀπέραντη εὐτυχία τοῦ οὐρανοῦ.

Τοποθετῶ τὶς μερίδες μας μπροστά σου.

Πόσο αὐτὸ πρέπει νὰ με διδάσκη!

Μπροστά στὸν Ἄμνό, μπροστά σου, πρέπει νὰ στέκεται ὄχι μόνο ἡ μερίδα μου, ἀλλὰ κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος. Γιὰ ν' ἀπολαμβάνω τὴν παρουσία σου. Γιὰ νὰ σὲ συντροφεύω στὴν ἀνάβασί σου πρὸς τὸ μαρτύριο. Γιὰ νὰ σὲ λατρεύω. Γιὰ νὰ ἐμπνέωμαι. Γιὰ νὰ ὑποτάσσωμαι εὐλαβικὰ στὸ θέλημά σου.

Κι' ἔτσι, ὅπως τοποθετῶ τὶς μερίδες, παρίσταται γύρω σου ὀλόκληρη ἡ Ἐκκλησία σου. Στὸ ἱερὸ δισκάριο παρουσιάζεται ὁρατὸ ὀλόκληρο τὸ μυστικὸ σῶμα σου. Στὴ μέση ἡ κεφαλή, σὺ, καὶ γύρω τὰ μέλη. Αὐτά, πού στρατεύονται στὴ γῆ κι' αὐτά πού ζοῦν στὸ θρίαμβο τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ καθὼς σὺ εἶσαι ἱερεὺς καὶ θῦμα, προσφέρεις καὶ προσφέρεσαι ἐνωμένος με τὸ σῶμα σου, τὴν Ἐκκλησία σου. Καὶ διοχετεύεις τὸν ἁγιασμό καὶ τὴ χάρι σ' ὀλόκληρη τὴν Ἐκκλησία σου.

Σὺ εὐχαριστῶ, Κύριε.

Τοποθετῶ στὸ ἱερὸ δικαστήριο τὸν Ἄμνό, τὴ μερίδα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τὶς μερίδες τῶν ἁγίων καὶ τὶς δικές μας, χύνω καὶ στὸ ἅγιο Ποτήριο τὸν «κεκραμένο οἶνο» καὶ σοῦ τὰ προσφέρω.

«Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρωμεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα».

Ἄπλωσε, Κύριε, τὰ δικά σου θεϊκὰ χέρια, γιὰ νὰ δεχτῆς τὰ δῶρα μας.

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ Ζ. ΓΚΑΤΖΙΡΟΥΛΗΣ

Ἱεροκήρυξ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Τὸ μεγάλο γεγονός τῆς Ἐκκλησίας

## Η ΑΝΑΒΙΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΠΟΧΗΣ.

### ΜΙΑ ΑΝΑΠΟΛΗΣΙΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΕΠΙ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ

Αἱ ἐκδηλώσεις ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου

Ἀπὸ τῆς 17ης λήγοντος μηνὸς τὸν θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κοσμεῖ ὁ Μακαριώτατος κ. Ἱερώνυμος Κοτσώνης. Ἡ βυζαντινῆς μεγαλοπρεπειᾶς μορφή τῆς χειροτονίας του εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα μετὰ τριήμερον τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεώς του εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναόν, ἔδωσαν ἀφορμὴ βαθυτάτης συγκινήσεως καὶ ψυχικῆς ἀνατάσεως τῶν χιλιάδων πιστῶν πού τὰς παρηκολούθησαν. Αἱ προγραμματικαὶ ἰδίως ἀνακοινώσεις τοῦ νέου Προκαθημένου κατὰ τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του ἀπήχησαν βαθύτατα εἰς κάθε χριστιανικὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ ἐνέπνευσαν τὴν πίστιν πρὸς τὴν ἀνύψωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐπίλυσιν τῶν μεγάλων ζητημάτων της. Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος ἐπευφημούμενος ἀπὸ τὰ πλήθη τοῦ συρρέσαντος κόσμου ἐχαιρετήθη ὡς μία ἐγγύησις διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν θέσιν τοῦ κλήρου της καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν ὅλων τῶν ζητημάτων, ἡ ἐκκρεμότης τῶν ὁποίων δισάλευε διαρκῶς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ πεποίθησιν. Ὁ ἑορτασμὸς αὐτός, ὁ τόσο πανηγυρικὸς, τόσο τῆς τελετῆς τῆς χειροτονίας, παρουσία τῶν Βασιλέων, ὅσον καὶ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Μακαριωτάτου κ. Ἱερωνύμου μᾶς μετέφερε νοερῶς εἰς μίαν ἐποχὴν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων κατὰ τὰς ἀναλόγους τελετὰς τῆς χειροτονίας καὶ ἰδίως τῆς ἐνθρονίσεως τῶν ἐκάστοτε Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν. Κληρονομία χρονολογούμενῃ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου καὶ κατόπιν τῶν προνομίων πού ἔδωσε πρὸς τὸν τελευταῖον Πατριάρχην τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ὁ Τοῦρκος πορθητὴς καὶ κατακτητὴς, ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως ἐσυνεχίζετο ὑπὸ τὴν αὐτὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ πανηγυρικὴν ἀτμόσφαιρα καὶ σύμφωνα πρὸς ἕνα πρωτόκολλον πατριαρχικόν, βασιζόμενον εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Βυζαντίου. Ὅλοι οἱ κατὰ καιροὺς Σουλτάνοι ἐσεβάσθησαν τὰ προνόμια τοῦ πρώτου κατακτητοῦ Σουλτάνου καὶ μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ τουρκικὴ αὐτοκρατορία ἔδωκε τὴν θέσιν της εἰς τὴν σημερινὴν δημοκρατίαν καὶ τό σημερινὸν πολιτικὸν τουρκικὸν καθεστῶς, οἱ κατὰ καιροὺς Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι ἀπελάμβανον κάθε τιμῆς ἀπὸ μέρους τῶν κυριάρχων καὶ

ἡ ἐνθρόνισις των εἰς τὸν θρόνον τοῦ Φαναρίου ἐγένετο ὑπὸ ἀτμόσφαιραν ὑπενθυμιζούσαν τὴν ἐποχὴν τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ποῦ ἔπεσε τὴν ἀποφράδα ἡμέραν τοῦ Μαΐου. Οἱ δύο τελευταῖοι Σουλτᾶνοι, ἰδίως ὁ Ἀβδουλ Χαμίτ καὶ ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν Μεχμέτ Ρεσάτ, περιέβαλλον μὲ κάθε τιμὴν τοὺς Πατριάρχας τῆς ἐποχῆς των. Ὅσοι δὲ συμβαίνει νὰ ἐνθυμοῦνται τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνόδου εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον διὰ δευτέραν φορὰν τοῦ μεγάλου Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' θὰ ἀναπολοῦν ἔστω καὶ ἀμυδρῶς μὲ πόσῃ τιμῇ περιέβαλλεν αὐτὸν ὁ τότε ἰσχυρὸς Σουλτᾶνος Ἀβδουλ Χαμίτ. Αἱ ἀφηγήσεις τῶν ἐπιζόντων πιστῶν τῆς βασιλίδος ἀποτελοῦν εἰκόνα φωτεινὴν τῆς τιμῆς, τῆς ὁποίας ἐτύγχανε ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀνόδου του εἰς τὸν θρόνον ὁ Πατριάρχης, μὲ τὴν ἐξέχουσαν μεγάλην μορφήν ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ κάπως νεώτεροι, καίτοι λευκαθέντες ἀπὸ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων, ἀναπολοῦμε τὴν τελετὴ τῆς ἐνθρόνισεως τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ Ε', ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν κήρυξι τοῦ πρώτου βαλκανικοῦ πολέμου. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος, παλαίμαχος ἀγωνιστῆς ὡς μητροπολίτης Ἡρακλείας καὶ συγκεκριμένως διὰ τὸν ἀγῶνα του κατὰ τὸ 1920 μὲ τὸ κλείσιμο τῶν ἐκκλησιῶν, λόγῳ τοῦ προνομιακοῦ ζητήματος, ὁ Γερμανὸς ὁ Ε' ἦτο περιβεβλημένος μὲ τὴν αἴγλην τοῦ παρελθόντος. Λόγῳ ὅμως τῆς αἴγλης αὐτῆς, εἰς ἐκάστην πατριαρχικὴν ἐκλογὴν διεγράφετο ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν Πύλην τὸ ὄνομά του, συμφώνως πρὸς δικαίωμά της, ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκλεξιμῶν διὰ τὸν θρόνον τοῦ Φαναρίου. Ὁ εὐφυῆς ὅμως γέρον τῆς Χαλκηδόνος κατέφυγε εἰς τέχνασμα, μὲ τὸ ὁποῖον παρεπλάνησε τοὺς ἀρμοδίους τῆς ὑψηλῆς Πύλης. Κατάρθωσε νὰ διαδώσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ πιστευτά, ὅτι λόγῳ τοῦ γήρατος ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ἐπωδύνου ἀσθενείας του ἀφ' ἑτέρου ἦτο ἀποφασισμένος νὰ τερματίσῃ τὸν βίον του ὡς μητροπολίτης Χαλκηδόνος, παραιτούμενος πάσης διεκδικήσεώς του ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἡ ὑψηλὴ Πύλη πιστεύσασα εἰς τὰς φημολογίας αὐτὰς δὲν διέγραψε ἐκ τοῦ ὑποβληθέντος πρὸς αὐτὴν καταλόγου τῶν ὑποψηφίων διὰ τὴν διαδοχὴν τοῦ μεγάλου Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' τὸ ὄνομα τοῦ Χαλκηδόνος Γερμανοῦ. Ἐτσι ἡ ἐκλογικὴ Συνέλευσις περιέλαβε κατὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ τριπροσώπου ψηφοδελτίου τὸ ὄνομα τοῦ γέροντος τῆς Χαλκηδόνος, ὁ ὁποῖος ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὑπὸ πάντων τῶν παρεπιδημούντων τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολι ἀρχιερέων.

\* \* \*

Ἡ ἡμέρα καὶ ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρόνισεως ὑπῆρξε πανηγυρικὴ καὶ διὰ τὸν χριστιανικὸν κόσμον ἀλλὰ καὶ διὰ πλῆθος ἑτεροδόξων. Δέκα ἡμέρες μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Πατριάρχου ἔφθανε ἡ ἀναγγελία

εἰς τὸ Φανάρι ὅτι ὁ Σουλτᾶνος θὰ ἐδέχετο κατὰ τὰ ἠθισμένα τὸν νέον πρωθιεράρχην. Τὴν ἀναγγελίαν αὐτὴν τῆς παρουσιάσεως τὴν ἐπληροφορεῖτο ὁ ἐψηφισμένος Πατριάρχης εἰς τὴν μητρόπολιν Χαλκηδόνος ὅπου καὶ παρέμενεν. Ἀπὸ τῆς πρώτης πρωϊνῆς ὥρας παρὰ τὸ δρυμῆ ψῦχος τὸν Φεβρουάριο καὶ τὸ χιόνι ποῦ ἐπιπτε πυκνούμενον ὀλοένα εἶχε συγκεντρωθῆ εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν τοῦ Φαναρίου ἢ ἀκολουθία ποῦ θὰ συνάδευε τὸν Πατριάρχη ἀπὸ τῆς ἀποβάθρας τοῦ Τοπχανέ, πρώτου προαστείου τοῦ Βοσπόρου, εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ντολμά Μπαξέ. Ὁ δρόμος τοῦ Φαναρίου μέχρι τοῦ Τοπχανέ εἶχε πλημμυρίσει ἀπὸ πλήθη κόσμου, ποῦ ἀνέμενον τὴν πατριαρχικὴν πομπὴν ἐπιστρέφουσα ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν πρὸς ἐνθρόνισιν. Εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναὸν ἤρχισε νὰ καταφθάνη ἀργότερα διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐνθρόνισεως τὸ ὀρθόδοξο διπλωματικὸ σῶμα μετὰ τὸν πρεσβευτὴ τῆς Ρωσίας ἐπὶ κεφαλῆς. Ἡ τουρκικὴ ἀστυνομία παρεκλούθει τὴν κίνησιν αὐτὴν μετὰ εὐγένεια, ἔχουσα αὐστηρὴ διαταγὴ νὰ μὴ δώσῃ οὐδεμίαν ἀφορμὴν εἰς παράπονα καὶ παρεξήγησιν.

Εἰς τὴν ἀποβάθραν τῆς Χαλκηδόνος εἶχε καταπλεύσει σουλτανικὴ ἀτμάκατος μετὰ ἀνωτέρους ἀνακτορικοὺς διὰ νὰ παραλάβῃ τὸν νέον Πατριάρχη. Πλήθος χριστιανῶν ἀλλὰ καὶ ἑτεροδόξων συγκεντρωμένον εἰς τὴν ἀποβάθραν ὑπεδέχθη μετὰ ἐπευφημίας τὸν γέροντα ἱεράρχην καὶ τὸν ἀποχαιρετοῦσε μετὰ συγκίνησιν κατόπιν τῆς μακρᾶς ἱεραρχίας του εἰς τὴν ἐπαρχίαν Χαλκηδόνος. Τὴν προσέγγισιν τῆς ἀτμακάτου εἰς Τόπχανέ ἀνήγγειλεν ὁ συριγμὸς αὐτῆς ἀλλὰ καὶ συριγμοὶ ἄλλων χριστιανικῶν σκαφῶν, ποῦ εἶχαν καταπλεύσει ἐκεῖ. Τὸν Πατριάρχη συνάδευσε ἀπὸ τὴν Χαλκηδόνα ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὁ γηραιὸς Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης.

Οἰκογενεῖας ἀρχοντικῆς Βυζαντινῆς ὁ ἄρχων Λογοθέτης διετέλεσε καὶ γερουσιαστὴς τῆς Τουρκικῆς Γερουσίας κατὰ τὸ βραχὺ διάλειμμα τῆς λειτουργίας της. Ἦτο ὁ μέγας διερμηνέας συνοδευὼν πάντοτε αὐτὸς τοὺς Πατριάρχας κατὰ τὴν παρουσίαν των πρὸς τὸν Σουλτᾶνον, ἐνῶ κατὰ τὰς ἐπισκέψεις εἰς τοὺς ὑπουργοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ἐπισήμους τούρκους τὸν ἀνεπλήρωνε ὁ ἄρχων Καποῦ Κεχαγιᾶς. Εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Τοπχανέ κατηρτίσθη ἡ πομπὴ σύμφωνα πρὸς τὸ πατριαρχικὸν πρωτόκολλον τῆς ἐνθρόνισεως καὶ ἡ πολυτελὴς πατριαρχικὴ ἀμαῶσα ἐξεκίνησε μετὰ κατεύθυνσιν τὰ ἀνάκτορα. Ὁ γηραιὸς Μέγας ἐκκλησιάρχης παρὰ τὸν ἀμαξήλατῃ κρατοῦσε τὴν πατριαρχικὴν ράβδον, τὸ χοζράνι, ἐνῶ ἡ ἀμαῶσα περιεστοιχίζετο ἑκατέρωθεν ὑπὸ πατριαρχικῶν διακόνων καὶ ἄλλων κληρικῶν μετὰ ἐπανωκαλύμμαχα, ἐφίππων ὄλων, θέαμα ἀσύνηθες ποῦ προκαλοῦσε τὴν περιέργειαν καὶ τὸν θαυμασμόν. Τὴν γραφικότητα δὲ τῆς πομπῆς αὐτῆς συνεπλήρωνε τὸ χιόνι ποῦ ἐπε-

φτε διαρκῶς καλύπτοντας με τὴν λευκότητά του καὶ ἀμαξάν καὶ τὴν συνοδείαν τῶν ἐρίππων ρασοφόρων.

Ἐνας ἐκ τῶν ἐπιζώντων ἐρίππων τῆς ἀκολουθίας ὑπῆρξε καὶ ὁ σημερινὸς γηραιὸς μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ, ἀρχιμανδρίτης τότε καὶ προϊστάμενος τῶν ἐνοριακῶν ναῶν τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Γαλατᾶ. Ἐνθυμεῖται τὰ χιονισμένα ἐπανοκαλύμματα τῶν ἐρίππων ἀρχιμανδριτῶν καὶ τῶν ἄλλων κληρικῶν τῆς πομπῆς. Φθάσας εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδιζ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδεῖα πάντοτε τοῦ ἀρχοντος Λογοθέτη, ἔγινε ἀμέσως δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ Ρεσάτ. Ἡ ὑποδοχὴ ἐγκάρδιος, ἔγινε εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ θρόνου. Τὸν τοῦρκον μονάρχην προσεφώνησε εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταφράζοντος τοῦ Ἀρχοντος Λογοθέτη. Ἡ προσφώνησις σύντομη, εἶχε τὴν μορφήν τῆς διαβεβαιώσεως. Ὁ Σουλτᾶνος τὴν ἤκουσε μὲ ἐνδιαφέρον καὶ ἀπήντησε εἰς τουρκικὴν μὲ τὴν στερεότυπον ἐκδήλωσιν του «Μεμονὸν καλντίμ». Ἐμεινε δηλονότι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν πατριαρχικὴν προσφώνησιν καὶ περιέλαβε τὸν Πατριάρχην μὲ τὸ ἀνώτερον τουρκικὸν παράσημον. Ἡ πατριαρχικὴ πομπὴ ξεκινῶντας μὲ τίς αὐτὲς τιμὲς ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα κατηυθύνθη εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλην. Μετὰ τὴν ἐκκίνησιν τῆς πομπῆς ἕνας ἀριθμὸς ἐρίππων κληρικῶν τῆς συνοδείας διεσκορπίσθη μὲ κατεύθυνσιν τὸ Φανάρι ὡς εἶδος διαγγελέων. Εἰς τὴν ὑψηλὴν Πύλην συνῶδον τὸν Πατριάρχην ἐκτὸς τοῦ Ἀρχοντος Λογοθέτη καὶ δύο ἀνώτεροι αὐλικοί.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Συντάγματος - τὸ 1998 - ὁ νέος Πατριάρχης ἐπεσκέπτετο μόνον τοὺς ὑπουργοὺς τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Ὀργανισμῶν. Μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ καθεστώτος καὶ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ νεοτουρκισμοῦ ὁ νέος Πατριάρχης ἐφ' ὅσον διετηρεῖτο ἀκόμη ἡ μοναρχία ἐπεσκέπτετο καὶ τὸν Μ. Βεζύρη καὶ τὸν ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν. Ἐτσι καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν, τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1913 - τελευταίαν φορὰν ὁ ἐνθρονιζόμενος Πατριάρχης ἐπεσκέφθη ἐπὶ πλέον τὸν Γαλατὴ βέη καὶ τὸν πανίσχυρον σατραζάμην, τὸν Ἐμβέρ βέη.

\* \* \*

Ἡ κατεύθυνσις ἀκολουθῶς τῆς πομπῆς πρὸς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ Φανάρι εἶχε προσλάβει πανηγυρικὴν μορφήν. Εἰς ἕλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς γεφύρας τοῦ Ἐμὴν Ὀνοῦ πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ Τζιμπαλιού, τῆς Πύλης τῆς Ἀγίας, καὶ μέχρι τῆς πύλης τῶν Πατριαρχείων πλήθη λαοῦ ἐπευφημοῦσαν τὸν ἐκλεκτὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἀλυτρώτου γένους ἐνῶ ἤχοῦσαν χαρμόσυνα οἱ κώδωνες τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ καὶ



τῶν πέριξ ἐκκλησιῶν. Εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐξώθυραν τῶν Πατριαρχείων τὸν Πατριάρχην ὑπεδέχθησαν ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος, ὁ Μ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ λοιποὶ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι. Ἡ ἐνθρόνισις ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ συνθήκας συγκινητικᾶς. Πρὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἔκαιε μεγάλη λαμπάδα, τὸ βυζαντινὸν διβάμπουλο, τὸ ὁποῖον ἐκράτει ὁ Μέγας Πριμικήριος. Καὶ ἀκολούθησε ἡ τελετὴ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Πεντηκοστῆς. Ὁ μητροπολίτης Ἡρακλείας κατὰ τὸ πατριαρχικὸν πρωτόκολλον ἐνεχειρήσε εἰς τὸν ἐνθρονιζόμενον Πατριάρχην τὴν ποιμενικὴν ράβδον, τὴν πατριαρχικὴν πατερίτσα, ἐνῶ Μ. Ἱεροκλήρῳ τῶν Πατριαρχείων ἀνερχόμενος εἰς τὸν ἄμβωνα προσφώνουσε τὸν Πατριάρχην. Εἰς σύντομον ἀντιφώνησίν του ὁ Πατριάρχης ἀνέπτυξε δι' ὀλίγον τὸ πρόγραμμα τῆς διοικήσεώς του εἰς τὸν θρόνον τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀργὰ πλέον ἐνῶ τὰ πλήθη τὰ συγκεντρωθέντα ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ ἔξω αὐτοῦ ἐκραύαζαν «Ἄξιος, Ἄξιος!» ὁ Πατριάρχης συνοδευόμενος πάντοτε ἀπὸ τὸν ἄρχοντα Λογοθέτην κατηθύνετο πρὸς τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ, προκειμένου νὰ ἀποδυθῇ τὸν πατριαρχικὸν του μανδύα. Κατὰ τὴν ἀπόδυσιν ὁ Μέγας Πριμικήριος κρατῶν ἀναμμένο τὸ «διβάμπουλο» ἀπήγγειλε τὸν πολυχρονισμό τοῦ Πατριάρχου. Εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσα τῶν ὑποδοχῶν, τὴν αἴθουσα τῆς Παναγίας, ἀποτεφρωθεῖσαν κατὰ τὴν πυρκαϊάν πού ἐπληξε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πρώτου εὐρωπαϊκοῦ πολέμου τὸ Πατριαρχεῖον, ἀνέμενον ἄλλα πλήθη διὰ νὰ χαιρετήσουν τὸν νέον Πατριάρχην. Κατάκοπος ὅμως ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐκκλησίας ἠύλογησε ἀπλῶς τοὺς ἀναμένοντας καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἰδιαίτερα δώματά του, ὅπου μετ' ὀλίγον προσηυχῆθη αἰνῶν καὶ εὐχαιριστῶν τὸν Κύριον διὰ τὴν τιμὴν μετ' ἧν ὁποῖαν τὸν περιέβαλε, ἀναδείξας αὐτὸν εἰς τὸ ἀνώτατο ἀξίωμα τῆς ὀρθοδόξου ἱεραρχίας.

\* \* \*

Ἡ τελετὴ αὐτὴ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, τὴν ὁποῖαν ἔφερον εἰς τὴν μνήμην μας ἡ ἐνθρόνισις τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Μακαριωτάτου κ. Ἱερωνύμου, ὑπῆρξεν ἡ τελευταία τῶν Πατριαρχείων. Ὅσοι ὅμως ἔζησαν τὰ τελευταῖα πρόσφατα χρόνια ἐνθυμοῦνται, ἔστω καὶ δραματιστικῶς, μιὰν τελετὴν πού ὑπῆρξε πράγματι ἡ συνέχεια τῆς παρομοίας τελετῆς ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς. Ὑπῆρξε δὲ συγκινητικὴ ἡ προσφορὰ εἰς τὸν νέον Ἀρχιεπίσκοπον τῆς ποιμενικῆς ράβδου, τύπου τοῦ βυζαντινοῦ χοζρανίου, πού ἐδώρησεν εἰς αὐτὸν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τὸ κοινὸν πού ἐξέσπασε εἰς ἐπευφημίας κατὰ τὴν ἐπίδοση τῆς ράβδου αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Μελί-

## ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

87. Μετά τὰς τρεῖς καταδύσεις καὶ ἀναδύσεις τοῦ βαπτιζομένου καὶ τὴν ἀνάληψί του ὑπὸ τοῦ ἀναδόχου, πρέπει νὰ περιμένῃ μὲ τὸν βαπτιζόμενο στὰς χεῖράς του ὁ ἀνάδοχος νὰ διαβασθοῦν, ὁ 31ος ψαλμός, ἡ εὐχή τοῦ μύρου, ἡ χρίσις μὲ τὸ ἅγιον μύρον, ἀπόστολος, εὐαγγέλιον, εὐχαὶ ἀπολούσεως καὶ εὐχαὶ τριχοκουρίας, ἢ ἄλλα πρέπει νὰ τὰ προδιαβάσῃ ὁ ἱερεὺς εἰς εὐκαιρίαν χρόνου, ὅπως τότε πού ξεντύνουν τὸν κατηχούμενον ἢ τότε πού τὸν ἀλείφουν μὲ ἔλαιον, καὶ ν' ἀφήσῃ μόνον τὸ «Σφραγὶς δωρεᾶς», τὸ «Ἐδικαιώθης», τὸ «Κεῖρεται τὴν κόμην» καὶ τὸ «Ἐλέησον ἡμᾶς» μὲ τὴν ἀπόλυσιν; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Ν. Παπανδρέου).

Ἡ τέλεσι τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου βαπτίσματος παρουσιάζει ἓνα πλήθος προβλημάτων, πού γιὰ νὰ τὰ λύσουν οἱ ἱερεῖς μας ἀναγκάζονται νὰ αὐτοσχεδιάζουν ἢ νὰ ἀκολουθοῦν τοπικὲς τῶν παραδόσεις, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀπεφάσισε ποτὲ νὰ χαράξῃ μιὰ αὐθεντικὴ κατευθυντήριον γραμμὴ, ὅπως συνέβη μὲ ἄλλα μυστήρια ἢ ἱερὰς τελετὰς, ὅπως τὰ ἐγκαίνια, τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν κλπ. Αἰτία δὲ ὄλων αὐτῶν τῶν δυσχερειῶν εἶναι ὅτι ἡ ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος, ὅπως εὐρίσκεται σήμερον στὰ Εὐχολογία μας, διατηρεῖ μιὰ ἀρχαίαν μορφήν καὶ προϋποθέτει δύο προϋποθέσεις πού δὲν ὑπάρχουν πιά σήμερον καὶ οὔτε πρόκειται στὸ μέλλον νὰ ἐπανέλθουν. Ἡ πρώτη εἶναι τὸ βάπτισμα σὲ μεγάλη ἡλικία καὶ ἡ δευτέρα ὁ χωρισμὸς τῶν πολλῶν ἐπὶ μέρους ἀκολουθιῶν, ἀπὸ τῆς ὁποῖας ἀποτελεῖται ἡ σημερινὴ ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος. Καὶ πρῶτον, στίς τυπικὰς διατάξεις τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς γίνεται μὲν πολλὰς φορὰς λόγος γιὰ «βρέφος», «νήπιον» ἢ «παιδίον», ἀλλὰ ἡ ἀκολουθία στίς βασικὰς τῆς γραμμὰς ἔμεινε στὴν μορφήν πού εἶχε στὴν ἐποχὴ, πού δὲν εἶχε ἀκόμη τελείως ἐπικρατήσῃ ὁ

---

τωνος, ἀντιπροσώπου τοῦ Οἰκουμένικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα, ἐξεδήλωσε διὰ τῶν ἐπευφημιῶν του τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀκλόνητον ἀγάπην του πρὸς τὸν ἀρχηγὸ τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸν Προκαθήμενον τοῦ Φαναρίου.

νηπιοβαπτισμός. Ἔτσι τώρα γιὰ λόγους προστασίας τῆς υγείας τοῦ βρέφους δὲν μπορεῖ νὰ παραταθῆ περισσότερο ἀπὸ ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας ἢ ἀπογύμνωσίς του, ἐνῶ ἡ ἀκολουθία προϋποθέτει τὴν ψαλμοδία ὀλοκλήρου ψαλμοῦ καὶ ἀνάγνωσι μακρᾶς σχετικῶς εὐχῆς ἀπὸ τῆς ἀποδύσεώς του μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ χρίσματος ἐκτὸς ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἀναγκαιῶς ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν ἀλειψι μὲ τὸ ἐπορκιστικὸ ἔλαιο, τὴν βάπτισι καὶ τὴν χρίσι. Δεύτερον, ἡ ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος, ὅπως ἔχει σήμερα, περιλαμβάνει τὸ ὀλιγώτερο ἕξ ἐπὶ μέρους τελετές, ποῦ ἐγίνοντο κατὰ τὴν ἀρχαιότατη ἐποχὴ χωριστὰ ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ σὲ διαφορετικὲς μάλιστα ἡμέρες. Στὸ τμήμα αὐτὸ τῆς ἀκολουθίας ποῦ ἀναφέρεται ἡ ἐρώτησι, ἔχουν συμπιεσθῆ μέρος τῆς ἀκολουθίας τοῦ βαπτίσματος τὸ μυστήριον τοῦ χρίσματος, τὰ ὑπολείμματα τῆς θείας λειτουργίας, μὲ τὴν ὁποία ἐτελεῖτο συνδεδεμένως τὸ βάπτισμα, ἢ ἀπόλουσι καὶ ἡ τριχοκουρία. Ἀκριβῶς δὲ τὸ πλῆθος τῶν τελετῶν αὐτῶν δημιουργεῖ ἓνα ἀδιέξοδο στὴν τελεσιουργία τῆς ὅλης ἀκολουθίας καὶ οἱ λύσεις ποῦ δίδονται εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς βάρος τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἱεροπρεποῦς τελέσεως τοῦ μεγάλου μυστηρίου, ποῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο περιωρίσθηκε στὰ πιὸ ἐντυπωσιακὰ του σημεῖα. Διάφορες ἀπόπειρες προσαρμογῆς τῆς ἀκολουθίας τοῦ βαπτίσματος ἐγίνοντο καὶ παλαιότερα καὶ διακρίνομε τὰ ἔγνη των σὲ πολλὰ χειρόγραφα καὶ στὸν Συμεῶν Θεσσαλονίκης (Διάλογος, κεφ. 61-68).

Ἡ καλλιτέρα, ἢ τουλάχιστον ἡ ὀλιγώτερο κακὴ λύσι, ποῦ δίδεται καὶ ποῦ ἀκολουθεῖται ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους ἱερεῖς, εἶναι ἡ ἀκόλουθος: Μετὰ τὴν τριπλῆ κατάδυσι παρέχεται ἀμέσως τὸ χρίσμα χωρὶς τὴν εὐχὴ ποῦ τὸ συνοδεύει («Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν...»), γίνεται ἡ τριχοκουρία χωρὶς πάλι τίς δύο εὐχῆς τῆς («Δέσποτα, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῆ εἰκόνι σου τιμήσας τὸν ἄνθρωπον...») καὶ («Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς κολυμβήθρας...») καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἐνδυσι τοῦ νεοφωτιστοῦ μὲ τὰ κυριώτερα ἐμφώτια ἐνδύματα, τὸν χιτῶνα καὶ τὸ κουκούλιον, ψαλλομένου τοῦ «Χιτῶνά μοι παράσχευ φωτεινόν...» καὶ ἀπομακρύνουν τὸ νήπιον. Τότε ψάλλεται ὄλος ὁ 31ος ψαλμὸς («Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι...») ἢ κατὰ παράδοσιν αἱ καταβασίαι τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἢ τοῦ Πάσχα, ἂν εἶναι πασχαλινὴ περίοδος. Ἔτσι δίδεται χρόνος εἰς μὲν τοὺς παρισταμένους νὰ ἐνδύσουν τὸ βρέφος, στὸν δὲ ἱερέα νὰ πλυθῆ καὶ νὰ ἀναγνώσῃ τίς εὐχῆς ποῦ παρελείφθησαν, δηλαδὴ τοῦ χρίσματος καὶ τῆς τριχοκουρίας. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸ μένουσιν μετὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ παιδιοῦ τὸ «Ὅσοι εἰς Χριστόν...», τὰ ἀναγνώσματα, ἢ ἐκτενῆς καὶ ἢ ἀπόλουσις μὲ τίς τρεῖς εὐχῆς ποῦ τὴν συνοδεύουν. Συνήθως ὅμως οἱ δύο πρῶτες εὐχῆς τῆς ἀπολούσεως προαναγιγνώσκονται μαζί μὲ τίς προηγούμενες καὶ μένει εἰς τὸ τέλος τῆς ἀκο-

Στὸ περιθώριο τῆς Ἁγίας Γραφῆς

## ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Οἱ Ἅγιοι Δώδεκα Ἀπόστολοι ὑπῆρξαν ὅλοι, χωρὶς ἐξ-αίρεσι, ἀπλοῖκοι καὶ φτωχοὶ ἄνθρωποι. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διά-λεξε τοὺς ἐπιτελεῖς καὶ κήρυκés του, ὄχι στὶς ἀκαδημίες καὶ στὰ μέλαθρα, ἀλλὰ ἀνάμεσα στὸν λαό. Γιατὶ ἡ δική του βασιλεία δὲν ἐπρόκειτο νὰ στηριχθῆ στὴν κοσμικὴ ἰσχύ καὶ σοφία, ἀλλὰ στὶς καρδιές τῶν εὐθέων καὶ νηπιῶν ἀνθρώπων, πρὸς τίς ὁποῖες ἐπρεπε νὰ μιλήσουν εὐθεῖς καὶ νήπιοι ἄνθρωποι, ὅπως ἀκριβῶς

λουθίας μόνο ἡ τρίτη εὐχὴ «Ὁ ἐνδυσάμενος σὲ τὸν Χριστόν...». Ὁρθῶς θὰ ἦταν νὰ ἀφήνεται καὶ ἡ δευτέρα εὐχὴ τῆς τριχο-κουρίας γιὰ νὰ ἀναγνωσθῆ στὸ τέλος τῆς ὅλης ἀκολουθίας, ἐπειδὴ προϋποθέτει τὴν παρουσία τοῦ νηπίου καὶ κατακλείει ὥραῖα διὰ τῆς εὐλογίας τῆς κεφαλῆς τοῦ νεοφωτιστοῦ ὅλες τίς βαπτισματικὲς τελετές. Πάντως οἱ εὐχὲς δὲν μπορεῖ οὔτε πρέπει νὰ λέγωνται κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἐκδύσεως τοῦ βρέφους, γιατί αὐτὴ γίνεται κατὰ τὴν ὥρα τοῦ καθαγιασμοῦ τοῦ ὕδατος, ἢ τῆς ἀλείψεώς του μὲ τὸ ἐπορ-κιστικὸ ἔλαιο, γιατί αὐτὸ θὰ εἶναι πρὸς βλάβην καὶ αὐτοῦ τοῦ ὠραίου καὶ τόσο συμβολικοῦ σημείου τῆς ἀκολουθίας καὶ τῶν εὐχῶν, πού κατ' ἀνάγκην θὰ λεχθοῦν τότε ἐπιτροχάδην καὶ χωρὶς νὰ προ-σέχη κανεῖς.

Περὶ τὸ νὰ γράψωμε, ὅτι τὸ Εὐχολόγιο προβλέπεται ἐντελῶς διαφορετικὴ τάξι: βάπτισις, 31ος ψαλμός, ἐνδυσις, εὐχὴ χρίσματος καὶ χρίσις, «Ὅσοι εἰς Χριστόν», ἀναγνώσματα, ἐκτενής, τρεῖς εὐχὲς ἀπολούσεως καὶ ἀπόλουσις («τῆ ὀγδόη ἡμέρα»), ἀπὸ τοῦ βα-πτίσματος), δύο εὐχὲς τριχοκουρίας καὶ τριχοκουρία. Πάντως θὰ ἦτον εὐχῆς ἔργον κάποτε ἡ ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος νὰ τύχη τῆς ἰδιαίτερας προσοχῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀφοῦ ἀποσυμφορηθῆ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν προβαπτισματικῶν καὶ μεταβαπτισματικῶν τελετῶν, πού μποροῦν νὰ τελοῦνται κεχωρισμένως, νὰ μείνη μόνο ἡ κεντρικὴ τελετὴ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, πού νὰ τελῆται μὲ ὅλη τὴν ἄνεσι καὶ λαμπρότητα πού τῆς ἀρμόζει, ἠνωμένη μάλιστα μὲ τὴν θεία λειτουργία, ὅπως στὴν κλασσικὴ ἐποχὴ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἡ πρώτη κοινωνία τοῦ βρέφους δὲν θὰ περνᾷ σχε-δὸν ἀπαρατήρητη, ἀλλὰ θὰ εἶναι κατὰ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλη-σίας καὶ τοὺς λόγους τοῦ Συμεῶν Θεσσαλονίκης «τὸ τέλος μυσ-τηρίου παντός» καὶ τὸ ἀποκορύφωμα τῆς χριστιανικῆς μυστήσεως.

ἦσαν, λόγω τῆς ταπεινῆς καὶ ἀθώας προελεύσεώς τους, οἱ Μαθηταί του.

Καὶ ὁ Παῦλος, πού λίγο ἀργότερα προστέθηκε στους Ἀποστόλους καὶ ἦταν ἄνδρας μὲ παιδεία ὄχι λίγη, δὲν στηρίχθηκε σ' αὐτή, ὅταν πρόσφερε τὴ δική του πολύτιμη παρουσία στὸ ἀποστολικὸ ἔργο, ἀλλὰ ἔκαμε κέντρο τῆς διδασκαλίας του τὴ «μωρία τοῦ Σταυροῦ», ὅπως ὁ ἴδιος ἀπεκάλεσε τὸ κήρυγμά του. Καὶ ὁ Λουκᾶς, πού ἦταν γιατρὸς καὶ ὁ νομικὸς Ζηνᾶς καὶ ἄλλοι ὀψιαίτεροι Ἀπόστολοι, στὸ ἴδιο πνευματικὸ κλίμα κινήθηκαν καὶ ἐμπνεύσθηκαν, πού ἦσαν τὸ φυσικὸ κλίμα τῶν Δώδεκα.

Οἱ Δώδεκα Μαθηταί τοῦ Χριστοῦ, ἐκτὸς τοῦ προδότη, τοῦ ἀποβλήτου Ἰούδα, πού καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἰουδαία, ἦσαν Γαλιλαῖοι. Ἡ ἐπαρχία αὐτὴ ἦταν πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ τὶς ἄλλες τῆς Ἀγίας Γῆς.

Ἀπὸ τὰ χρόνια ἀκόμη τῶν παλαιῶν προφητῶν, πού τὴν ὠνόμαζαν «Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν», ὁ πληθυσμὸς τῆς δὲν ἦταν ἀμιγῆς, ἀλλὰ ὑπῆρχαν ἀνάμεσά του καὶ ἀρκετοὶ ἀλλόφυλοι, ἰδίως ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ κόσμο. Οἱ ἄνθρωποι τῆς Γαλιλαίας δὲν ἦταν πνιγμένοι στὸ στυφὸ πνεῦμα τῆς ἐβραϊκῆς μισαλλοδοξίας, ἀλλὰ εἶχαν ἐλευθέριο στοχασμὸ καὶ εὐρύτερη αἴσθησι τῶν σχέσεων μὲ τοὺς ἄλλους λαοὺς.

Ὁ Χριστὸς διάλεξε τοὺς Ἀποστόλους του ὄχι μονάχα ἀνάμεσα στοὺς ἀπλοὺς, ἀλλὰ καὶ σὲ ἓνα τόπο τῆς χώρας του, πού ἔμοιαζε μὲ ἀνοιχτὸ παράθυρο πρὸς τὸν ὑπόλοιπο κόσμο. Οἱ Μαθηταί του λοιπὸν ἦσαν προετοιμασμένοι καὶ ἀπὸ τὴ γενικώτερη ἀτμόσφαιρα τοῦ τόπου τῆς προελεύσεώς τους, γιὰ νὰ οἰκειωθοῦν τὸ μήνυμα πού εἶχε φέρει ὁ Ἰησοῦς, μήνυμα ἀπευθυνόμενον σὲ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος καὶ ὄχι ἀπλῶς στὸν περὶ αὐτοῦ λαό.

Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι δυσκολεύθηκαν νὰ τὸ καταλάβουν. Δὲν ἔπαυαν νὰ εἶναι τὰ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ. Ἀκόμα καὶ μετὰ τὴν Πεντηκοστή, ὁπότε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα τοὺς φώτισε καὶ τοὺς γέμισε μὲ οὐράνια σοφία, εἶχαν τὴν ἔμμονη καὶ ἐντελῶς φυσικὴ ἰδέα, ὅτι ἡ μεγάλη ὑπόθεσις, τῆς ὁποίας εἶχαν κληθῆ νὰ γίνουν ὑπηρετές, ἀφωροῦσε ἰδίως καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸ δικό τους ἔθνος. Ἡ Ἐκκλησία τοὺς φαινόταν σὰν μία ἀπότοκος τῆς Συναγωγῆς καὶ σχεδὸν τίποτε παρὰ πάνω ἀπὸ τὴν ἄποψι τοῦ χώρου δράσεώς της. Γιὰ τὴ διεύρυνσι τῶν ὀριζόντων τῆς ἐργάσθηκε ὁ Παῦλος, πού ὁ Ἰησοῦς φώτισε ξαφνικὰ μπροστὰ στὶς πύλες τῆς Δαμασκοῦ. Ὁ Παῦλος, μὲ τὴν ὑπερβατικὴ γλῶσσα του καὶ τὴν ἀπαράμιλλη ἐνεργητικότητά του, χειραφέτησε τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν ἔκαμε νὰ εἰσέλθῃ στὸν σωστὸ τῆς δρόμο ἀποκόπτοντας

τούς περιττούς δεσμούς της με τούς Ιουδαϊκούς τύπους. Οί ἄλλοι Ἀπόστολοι, με ἐπικεφαλῆς τὸν Πέτρο, δυσκολεύθηκαν στὴν ἀρχὴ νὰ δοῦν τὰ πράγματα ἔτσι. Ἀλλὰ δὲν ἄργησαν νὰ ἐναρμονισθοῦν με τὴν ἀντίληψι αὐτή, πού ἀντιπροσώπευε ὁ,τι τὸ Εὐαγγέλιο εἶχε σὰν ἐπιδίωξι καὶ προορισμό. Σὰν Γαλιλαῖοι, ἦσαν ἤδη πολὺ προετοιμασμένοι ἀπὸ ἰδιοσυγκρασιακὴ ἀποψι πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνσι.

Ἔτσι, ὅλοι μαζί, ἀγωνίσθηκαν γιὰ τὴν καινούργια ἐποχὴ τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, μιὰ ἐποχὴ, πού ὁ Θεός, καταβαίνοντας στὴ Γῆ, τὴν ἀνοίξε ὁ ἴδιος, ἀπλώνοντας τὰ χέρια του στὸν Σταυρὸ καὶ ἐνώνοντας «τὰ τὸ πρὶν διεστῶτα».

Πῆγαν ἔτσι ὡς τὶς ἄκρες τῆς οἰκουμένης, κηρύσσοντας τὸ Εὐαγγέλιο καὶ προσυπογράφοντάς το με τὸ αἷμα τους. Πράγματι, ὅλοι, ἐκτὸς τοῦ Ἰωάννη, ἐπέστεψαν τὸν βίο τους με τὸ μαρτύριο.

Ὅπως βλέπουμε στὰ κείμενα τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ στὶς Πράξεις, οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ εἶχαν μιὰ ἄδολη καὶ ἀνεπιφύλακτη ἀφοσίωσι στὸν Κύριο καὶ στὴν Ἐκκλησία του. Τὰ παράτησαν ὅλα γιὰ νὰ δώσουν ὀλόκληρο τὸν ἀγνὸ ἑαυτὸ τους στὸ ὑψηλὸ ἔργο, στὸ ὁποῖο τοὺς κάλεσε ὁ Θεός. Δὲν ὑπάρχει στὴν ἱστορία τίτλος πιὸ ἐνδοξος ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ ιδιότητα. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, με τὴ δύναμη καὶ τὸ φῶς τῶν πυρίνων γλωσσῶν τῆς Πεντηκοστῆς, στάθηκαν οἱ φυτουργοὶ μιᾶς καινούργιας ἀνθρωπότητος.

Τὸ ἀποστολικὸ ἀξίωμα ἔλαμψε πρὸς καιρὸν. Ἦταν χρήσιμο καὶ ἀπαραίτητο στὴν αὐγὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας. Ὅ,τι ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους εἶχε μόνιμη σημασία γιὰ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἀνέλαβε ἀπ' αὐτοὺς καὶ τὸ συνεχίζει ὁ Κλῆρος, πού οἱ ἴδιοι συνεκρότησαν ὅσο ἀκόμη ζοῦσαν στὴ γῆ.

Γι' αὐτὸν τὸν λόγο, ἡ Ἐκκλησία λέγεται στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, Ἀποστολική. Ὅχι ἀπλῶς γιὰτὶ ἰδρύθηκε με τὸ ἔργον τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ γιὰτὶ συνεχίζει αὐτὸ τὸ ἔργο με τὸ ποιμαῖνον καὶ διδάσκον τμήμα της, τείνοντας νὰ ἀπλωθῆ σὲ ὅλο τὸν κόσμον.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Ἀποστολικὴ ὄχι μονάχα γιὰ τὸ παρελθόν της ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ μέλλον της, ὡς τὴν ἡμέρα τῆς συντελείας τῶν αἰώνων. Ὡς τότε θὰ ἀναπτύσση ὁ,τι οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι ἄρχισαν.

## ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΝ»,

Ἀθῆναι τῆ 18-5-67

Κύριε Διευθυντά

Τὴν Κυριακὴν 14-5-67 ἐπῆγγα εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Βαρβάρας Ν. Λιοσίων διὰ νὰ συμμετάσχω εἰς τὴν ἐθελοντικὴν προσφορὰν αἵματος ποὺ ὠργάνωσαν οἱ Ἱερεῖς τῆς δεικνύοντες τὴν πρὸς τοὺς πάσχοντας συνανθρώπους ἀγάπην των. Εἰς τὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας ἐψάλλη τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος Κληρικῶν, Ἐκπαιδευτικῶν, Ἱατρῶν, Ἀδελφῶν Νοσοκόμων καὶ Ἐθελοντῶν Αἱμοδοτῶν. Συνεργεῖον Αἱματοληψίας τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς ἀνέλαβεν ἀμέσως μετὰ τὸ ἱερὸν ἔργον του καὶ ἤρχισαν νὰ προσφέρουν οἱ ἐθελονταὶ αἱμοδοτῶν τὸ αἷμά των, ἐνῶ χορωδία παιδιῶν ἔκανε εὐχάριστη τὴν ἀτμόσφαιρα μὲ τοὺς ἀναστάσιμους ὕμνους ποὺ ἔψαλλεν. Αἱ πρεσβυτέραι ποὺ εἶναι συγχρόνως καὶ Κατηχήτριαὶ ἐκτὸς ἀπ' τὸ αἷμα ποὺ προσέφεραν, εἶχον προμηθευθῆ ἀναψυκτικὰ καὶ γλυκίσματα διὰ τοὺς ἐθελοντὰς αἱμοδοτὰς. Κινηματογραφικὸν Συνεργεῖον τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως ἀνέλαβεν νὰ προβάλλῃ εἰς τὰ ἐπίκαιρα τῶν Κινηματογράφων καὶ τῆς τηλεοράσεως τὴν πρωτοβουλίαν αὐτὴν τῆς ἀγάπης τῆς ἐνορίας αὐτῆς. Οἱ δὲ πνευματικοὶ τῆς ἡγέται βρῆκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ συζητήσουν διὰ τὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν νεότητα τοῦ Δήμου των καὶ νὰ σκεφθοῦν μὲ ποῖον τρόπον θὰ τὴν βοηθήσουν νὰ βρῆ τὸ σωστὸ δρόμο μὲ διαφόρους ἐκδηλώσεις ποὺ θὰ πραγματοποιήσουν εἰς τὸν Δῆμόν των. Συγχαίρω τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Ναοῦ πατέρας Γεώργιον Γιούλην καὶ Σταμάτιον Χατζηκυριάκον, τὰς πρεσβυτέρας των καὶ ὅλους τοὺς δημοτικὸς ἄρχοντας τῶν Ν. Λιοσίων, ποὺ ἀπεφάσισαν νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των διὰ τὴν πνευματικὴν πρόοδον τῆς νεότητος τοῦ μέλλοντος τῆς φυλῆς μας.

Μετὰ τιμῆς

ΦΩΤΗΣ ΚΟΤΣΑΦΤΗΣ

Κύπρου 9, Ἀθῆναι

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

# ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

## ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τ.Α.Κ.Ε.

Ἀθήναι 13.5.1967

Περίληψις: «Περί τῆς κρατήσεως τῶν ὑπὲρ τοῦ TAKE εισφορῶν ἐπὶ τῶν μισθῶν τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν ΠΥΣ 281/1966 καὶ 37/1967».

### Π Ρ Ο Σ

Τὰ Μητροπολιτικὰ Συμβούλια τῶν Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῶν καὶ Ἰ. Μητροπόλεων τῆς Ἐπικρατείας

### Ε Γ Κ Υ Κ Λ Ι Ο Σ

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀποστείλωμεν συνημμένως τρεῖς πίνακας ἐμφαίνοντας τὸν βασικὸν μισθὸν τῶν ἐφημερίων πρεσβυτέρων τῶν ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐξωκκλησιῶν τοῦ TAKE, καὶ τῶν τεσσάρων μισθολογικῶν κατηγοριῶν ἐν ἐκάστῳ τῶν τριῶν πινάκων, τὴν ἐπ' αὐτοῦ προσαύξησιν δι' ἐκάστην πενταετίαν καὶ τὰ ἐπιδόματα τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τῆς ΠΥΣ 180/65 καὶ τῶν ἀρθρῶν 2 καὶ 3 τοῦ Ν.Δ. 3859/1958, ὡς πάντα ταῦτα διεισοφόθησαν διὰ τῶν διατάξεων τῶν ΠΥΣ 281/66 καὶ 37/67, τὴν ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀποδοχῶν ὑπὲρ τοῦ TAKE ἀσφαλιστικὴν εισφορὰν καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» κράτησιν 1 %.

Ὁ Α' πῖναξ περιλαμβάνει τὰς ἀποδοχὰς καὶ τὰς κρατήσεις τῶν πρεσβυτέρων τῶν μὴ δικαιουμένων τοῦ 500δράχμου ἐπιδόματος τῆς ΠΥΣ 180/1965 καὶ τοῦ ἐπιδόματος Βορείων Ἐπαρχιῶν, δι' ὃ καὶ ἐλλείπουσιν ἐξ αὐτοῦ αἱ διὰ τὰ ἐπιδόματα ταῦτα στήλαι (ὑπ' ἀριθ. 3 καὶ 4).

Ὁ Β' πῖναξ περιλαμβάνει τὰς ἀποδοχὰς καὶ τὰς κρατήσεις τῶν πρεσβυτέρων τῶν δικαιουμένων τοῦ 500δράχμου ἐπιδόματος, ὅχι ὅμως καὶ τοῦ ἐπιδόματος Βορείων Ἐπαρχιῶν, δι' ὃ καὶ ἐλλείπει ἐξ αὐτοῦ ἡ διὰ τὸ τελευταῖον ἐπίδομα στήλη (ὑπ' ἀριθμ. 4).

Ὁ Γ' πῖναξ περιλαμβάνει τὰς ἀποδοχὰς καὶ τὰς κρατήσεις τῶν πρεσβυτέρων τῶν δικαιουμένων τοῦ 500 δ/δράχμου ἐπιδόματος καὶ τοῦ ἐπιδόματος Βορείων Ἐπαρχιῶν.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1 στήλην ἐκάστου τῶν τριῶν πινάκων ἐμφαίνεται ὁ κατὰ μισθολογικὴν κατηγορίαν βασικὸς μισθός.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 2 στήλην ἡ κατὰ μισθολογικὴν κατηγορίαν προσαύξησης τοῦ βασικοῦ μισθοῦ δι' ἐκάστην πενταετὴ ὑπηρεσίαν.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 3 στήλην τῶν πινάκων Β' καὶ Γ' τὸ 500 δ/δραχμον ἐπίδομα τῆς ΠΥΣ 180/1965.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 4 στήλην, ὑπάρχουσιν μόνον εἰς τὸν πίνακα Γ', τὸ, κατὰ μισθολογικὴν κατηγορίαν, ἐπίδομα Βορείων Ἐπαρχιῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἴσον πρὸς τὸ ἡμισυ τοῦ, κατὰ μισθολογικὴν κατηγορίαν, βασικοῦ μισθοῦ.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 5 στήλην καὶ τῶν τριῶν πινάκων τὸ κατὰ περίπτωσιν σύνολον τῶν ἀποδοχῶν.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 6 στήλην ἡ ὑπὲρ τοῦ TAKE ἀσφαλιστικὴ εισφορὰ 15 % τῶν ὑποχρεωτικῶς ἡσφαλισμένων εἰς αὐτὸ καὶ δικαιουμένων τῆς ὕγειονομικῆς περιθάλψεως, τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τῆς ΠΥΣ 282/1966.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 7 στήλην ἡ ὑπὲρ τοῦ TAKE ἀσφαλιστικὴ εισφορὰ 11 % τῶν προαιρετικῶς ἡσφαλισμένων εἰς τὸ TAKE καὶ, ὡς ἐκ τούτου, μὴ δικαιουμένων τῆς ὑπὸ τῆς ΠΥΣ 282/1966 προβλεπομένης, δαπάναις τοῦ TAKE, ὕγειονομικῆς Περιθάλψεως.

Σημειοῦμεν, ὅτι δὲν δικαιούνται τῆς, δαπάναις τοῦ TAKE,



υγειονομικής περιθάλψεως τῆς ΠΥΣ 282/66 οἱ ἐν ἐνεργείᾳ πρεσβύτεροι, οἵτινες εἶναι συγχρόνως ἐν ἐνεργείᾳ Δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ συνταξιούχοι τοῦ Δημοσίου ἢ ὑπάλληλοι Μητροπόλεων καὶ Μητροπολιτικῶν Γραφείων ἠσφαλισμένοι εἰς τὸ TAKE διὰ τὴν ἰδιότητά των αὐτῆν ἢ συνταξιούχοι τοῦ TAKE.

Οἱ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὑπαχθόντες εἰς τὴν προαιρετικὴν ἀσφάλισιν τοῦ TAKE διὰ τὴν ἀπαλλαγῆσιν τοῦ ὑπὲρ τῆς υγειονομικῆς περιθάλψεως ἀσφαλιστροῦ 4 %, δέον νὰ προσκομίσωσιν ἡμῖν βεβαίωσιν τῶν κατὰ τόπους Ὑγειονομικῶν Ὑπηρεσιῶν, ὅτι τυγχάνουσι τῆς υγειονομικῆς περιθάλψεως τοῦ Β.Δ. 665/1962 ἢ τῶν Τοπικῶν TAKE, ὅτι τυγχάνουσι τῶν παροχῶν τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας τοῦ TAKE. Αἱ βεβαίωσεις αὗται θὰ συνυποβληθῶσιν ἡμῖν μετὰ τῆς μισθοδοτικῆς καταστάσεως.

Οἱ μὴ ἠσφαλισμένοι εἰς τὸ TAKE, οἵτινες δὲν ἐπιπίπτουσιν εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν παρ' αὐτῷ ἀσφάλισιν, εἰς οὐδεμίαν κράτησιν ἀσφαλιστροῦ ὑπὲρ τοῦ TAKE ὑπόκεινται.

Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 8 στήλῃν καὶ τῶν 3 πινάκων ἐμφαίνεται ἡ ὑπὲρ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» κράτησις 1 %, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπόκεινται ἅπαντες, οἱ ἐκ τῶν Δημοσίων Ταμείων λαμβάνοντες τὰς ἀποδοχὰς αὐτῶν πρεσβύτεροι.

Παρακαλοῦμεν, ὥπως συστήσητε εἰς τὸ συντάσσον τὰς μισθοδοτικὰς καταστάσεις τῶν ἐφημερίων πρεσβυτέρων ἀρμόδιον ὄργανον ἡμῶν καὶ ἀναγράφῃ μετ' ἀκριβείας τὰς εἰς τοὺς συναποστελλομένους πίνακας σημειούμενας νομίμους ὑπὲρ τοῦ TAKE καὶ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» κρατήσεις.

## Γ Ε Ν Ι Κ Α Ι Ο Δ Η Γ Ι Α Ι

### Α. ΚΡΑΤΗΣΙΣ ΕΦ ΑΠΑΞ ΒΟΗΘΗΜΑΤΟΣ

1. Ἡ ὑπὲρ τοῦ TAKE κράτησις τοῦ 1/12 καὶ τοῦ 1/20 τοῦ μισθοῦ τῶν νεοδιορισθέντων καὶ μισθοδοτηθέντων μέχρι καὶ τοῦ μηνὸς Μαΐου 1967 παραμένει ἡ αὐτή, ὅση δηλαδὴ ἦτο καὶ κατὰ τοὺς προηγούμενους μῆνας, δεδομένου ὅτι ἡ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν μισθῶν ἐφ' ἅπαξ διαφορά ἐκρατήθη κατὰ τὴν γενομένην ἐκκαθάρισιν τῶν μισθῶν ἀπὸ 1/1-31/5/67.

Τῶν ἀπὸ 1.6.67 καὶ ἐφεξῆς νεοδιοριζομένων πρεσβυτέρων ἡ κράτησις τοῦ 1/12 καὶ τοῦ 1/20 τοῦ μισθοῦ θὰ γίνεταί ἐπὶ τοῦ νέου τοιοῦτου.

Οὕτως ἡ ἐφ' ἅπαξ εἰσφορά τῶν δύο μισθῶν (εἰς 12 δόσεις τοῦ ἐνὸς καὶ εἰς 20 τοῦ ἐτέρου) τῶν ἀπὸ 1/6/67 νεοδιοριζομένων πρεσβυτέρων ἔχει ὡς ἀκολούθως.

I. Τῶν μὴ δικαιομένων τοῦ 500 δρχ. ἀξίμου ἐπιδόματος.

Α'. μισθ. κατηγ., δι' 1/12 δρχ. 275 κατὰ μῆνα ἐπὶ 12 μῆνας καὶ δι' 1/20 δρχ. 165 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

Β'. μισθ.κατηγ. δι' 1/12 δρχ. 224 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ δρχ. 216 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 11 μηνῶν καὶ δι' 1/20 δρχ. 130 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

Γ'. μισθ. κατηγ., δι 1/12 δρχ. 200 κατὰ μῆνα ἐπὶ 12 μῆνας καὶ δι' 1/20 δρχ. 120 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

Δ'. μισθ. κατηγ. δι' 1/12 δρχ. 175 κατὰ μῆνα ἐπὶ 12 μῆνας καὶ δι' 1/20 δρχ. 105 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

II. Δικαιομένων τοῦ 500 δρχ. ἀξίμου ἐπιδόματος.

Α'. μισθ. κατηγ., δρχ. 324 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ. 316 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 11 μηνῶν καὶ δι' 1/20 δρχ. 190 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

Β'. μισθ. κατηγ., δι 1/12 δρχ. 262 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ. 258 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 11 μηνῶν καὶ δι' 1/20 δρχ. 155 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

Γ'. μισθ. κατηγ., δι' 1/12 δρχ. 249 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ.

241 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 11 μηνῶν καὶ δι' 1/20 πδρχ. 145 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

Δ'. μισθ. κατηγ., δι' 1/12 δρχ. 224 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ. 216 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 11 μηνῶν καὶ δι' 1/20 δρχ. 130 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

III. Δικαιουμένων τοῦ 500δράχμου ἐπιδόματος καὶ τοῦ ἐπιδόματος Βορείων Ἐπαρχιῶν.

Α' μισθ. κατηγ., δι' 1/12 δρχ. 456 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ. 454 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 11 μηνῶν καὶ δι' 1/20 δρχ. 280 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ. 270 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 19 μηνῶν.

Β'. μισθ. κατηγ., δι' 1/12 δρχ. 374 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ. 366 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 11 μηνῶν καὶ δι' 1/20 δρχ. 220 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

Γ'. μισθ. κατηγ., δι' 1/12 δρχ. 349 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ. 341 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 11 μηνῶν καὶ δι' 1/20 δρχ. 205 κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 μῆνας.

Δ'. μισθ. κατηγ., δι' 1/12 δρχ. 306 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ. 304 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 11 μηνῶν καὶ δι' 1/20 δρχ. 192 κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἀνά δρχ. 182 καθ' ἕκαστον τῶν μετέπειτα 19 μηνῶν.

## Β'. ΕΝΑΡΞΙΣ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ

3. Ὁ πρεσβύτερος δικαιούται τῶν ἀποδοχῶν του ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως του εἰς τὴν ἐφημεριακὴν θέσιν, ἀπὸ τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐν ὑπηρεσίᾳ ἐκάστης πενταετίας καὶ τῆς, ἐπὶ τοῦ βασικοῦ μισθοῦ, προσουδήσεως 10 %. Οὕτω πρεσβύτερος, ἐγκατασταθεὶς εἰς ἱερὸν ναὸν τὴν 11ην μηνὸς τινός, δικαιούται τῶν ἀποδοχῶν του ἀπὸ τῆς 11ης τοῦ μηνὸς αὐτοῦ συμπληρώνων δὲ τὴν 10ην μηνὸς τινός πενταετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν, δικαιούται τῆς προσουδήσεως 10 % ἀπὸ τῆς 11ης τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Νεοδιοριζόμενος πρεσβύτερος τὴν 1ην μηνὸς τινός, θὰ περιληφθῆ εἰς τὴν μισθοδοτικὴν κατάστασιν τοῦ μηνός μετὰ τῶν ἀποδοχῶν τῶν λοιπῶν πρεσβυτέρων, ἐγκαθιστάμενος ὅμως τὴν 2αν μέχρι καὶ τῆς 20ης μηνός τινός, θὰ λάβῃ τὰς ἀποδοχὰς του δι' ἰδιαιτέρας μισθοδοτικῆς καταστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ σημειωθῆ διὰ βασικὸν μισθὸν τὸ ἀναλογοῦν εἰς τὰς ἡμέρας τῆς ὑπηρεσίας του ποσόν, ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως του μέχρι τέλους τοῦ μηνός. Ἐπὶ τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ θὰ ὑπολογισθῆ καὶ τὸ ἀσφάλιστρον 15 %. Διὰ τὴν κρᾶττησιν ὅμως τοῦ 1/12 καὶ τοῦ 1/20 θὰ ὑπολογισθῆ τὸ 1/12 καὶ τὸ 1/20 τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν. Οὕτω, διὰ νεοδιοριζόμενον ἀπὸ τῆς 5ης Ἰουλίου πρεσβύτερον Β'. μισθολογικῆς κατηγορίας μετὰ 500δράχμου ἐπιδόματος, θὰ συνταχθῆ ἰδιαιτέρα μισθοδοτικὴ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐγγραφῶσι: βασικὸς μισθὸς δρχ. (1600X26/30)=2.253. Ἐπίδομα ΠΥΣ 180/65 δρχ. (500X26/30)=443. Σύνολον ἀποδοχῶν δρχ. (2.253+443)=2.696. Ἀσφάλιστρον ὑπὲρ TAKE 15 % δρχ. (2.696X15%)=404. Δι' 1/12 δρχ. 262 (ὡς ἐσημειώθη προηγουμένως εἰς τὴν παρ. 2) δι' 1/20 δρχ. 155 καὶ διὰ τὸ περιοδικὸν Ἐκκλησιαστικῶν δρχ. (2.696X1%)=27.

Νεοδιοριζόμενος ὅμως πρεσβύτερος ἀπὸ τῆς 21ης μέχρι τέλους μηνός τινός θὰ λάβῃ τὰς ἀποδοχὰς του ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του μέχρι καὶ τοῦ τέλους τοῦ ἐπομένου μηνός δι' ἰδιαιτέρας μισθοδοτικῆς καταστάσεως. Οὕτω διὰ νεοδιοριζόμενον πρεσβύτερον Γ' μισθολογικῆς κατηγορίας μετὰ 500δράχμου ἐπιδόματος, ἐγκατασταθέντος τὴν 26ην Ἰουλίου 1967 θὰ συνταχθῆ ἰδιαιτέρα μισθοδοτικὴ κατάστασις διὰ τὰς ἀποδοχὰς του ἀπὸ 21/7-31/8/1967, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐγγραφῶσι:

Βασικὸς μισθὸς δρχ. 2.400X35/30=)2.800. Ἐπίδομα ΠΥΣ 180/65 δρχ. (500X35/30=) 583. Σύνολον ἀποδοχῶν δρχ. (2.800+583=) 3.383. Ἀσφά-

λιστρον ὑπὲρ TAKE 15% δρχ. (3.383X15% =) 507. Δι' 1/12 δύο μηνῶν δρχ. 249 τοῦ πρώτου μηνὸς καὶ δρχ. 241 τοῦ δευτέρου μηνός (ὡς ἐσημειώθη προηγουμένως ἐν παραγρ. 2490, δι' 1/20 δύο πάλιν μηνῶν δρχ. (145X2 = 290 καὶ διὰ τὸ περιοδικὸν ἁ' Ἐκκλησίαν) δρχ. (3.383X1% =) 34.

#### Γ'. ΚΡΑΤΗΣΙΣ ΕΦ' ΑΠΑΞ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΜΙΣΘΟΥ

4. Ἄμα τῇ χορηγήσει προσαυξήσεως τοῦ μισθοῦ κατὰ 10% διὰ πενταετίαν τινὰ ἢ, κατὰ περίπτωσιν, τοῦ 500δράχμου ἐπιδόματος ἢ τοῦ ἐπιδόματος Βορείων Ἐπαρχιῶν, δέον κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα τῆς καταβολῆς τῆς προσαυξήσεως ἢ τοῦ ἐπιδόματος νὰ διενεργηθῇ ἢ ὑπὲρ τοῦ TAKE ἐφ' ἀπαξ κράτησις τῆς διαφορᾶς ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν ἀποδοχῶν καὶ τὸ ἀσφάλιστρον νὰ ὑπολογισθῇ ἐπὶ τῶν οὕτως ἠυξημένων ἀποδοχῶν. Ἐπὶ παραδείγματι, πρῶτος Β' μισθολ. κατηγ. ἄνευ 500 δρχ. ἐπιδόματος, συμπληρώνων τὴν 12ην Ἰουλίου 1967 πενταετῆ ὑπηρεσίαν, δικαιούται προσαυξήσεως τοῦ βασικοῦ μισθοῦ του, κατὰ 10% ἀπὸ τῆς 13/7/1967. Εἰς τὴν μισθοδοτικὴν κατάστασιν τοῦ μηνός Ἰουλίου θὰ ἀναγραφῶσι δι' αὐτὸν εἰς τὴν στήλην τοῦ βασικοῦ μισθοῦ δρχ. 2.600. Εἰς τὴν στήλην προσαυξήσεως πενταετιῶν δρχ. 156, ἧτοι ἐπὶ τῆς προσαυξήσεως 10% ἐκ δρχ. 260 τὰ διὰ τὰς 18 ἡμέρας δικαιούμενα 18/30. Εἰς τὴν στήλην «Σύνολον ἀποδοχῶν» τὸ ἄθροισμα τῶν δύο ποσῶν, ἧτοι δρχ. 2.756. Εἰς τὴν στήλην τῆς ὑπὲρ τοῦ TAKE κρατήσεως 15% τὸ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν δρχ. 2.756 ἀσφάλιστρον, ἧτοι δρχ. 413. Εἰς τὴν στήλην «Διαφορὰ προσαυξήσεως» ὀλόκληρον τὸ ποσὸν τῆς ἐκ δρχ. 10% μηνιαίας προσαυξήσεως ἧτοι δρχ. 260.

#### Δ'. ΜΕΤΑΤΑΞΙΣ ΕΙΣ ΑΝΩΤΕΡΑΝ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΝ

5. Ἡ μετάταξις πρῶτον εἰς ἀνωτέραν μισθολογικὴν κατηγορίαν γίνεται, ἀφ' ἧς οὗτος ἀπέκλιθη τὰ διὰ τὴν νέαν μισθολογικὴν κατηγορίαν τυπικὰ προσόντα. Ἄμα τῇ καταβολῇ τῶν ἠυξημένων ἀποδοχῶν εἰς τὸν εἰς ἀνωτέραν μισθολογικὴν κατηγορίαν καταταγέντα πρῶτον, δέον νὰ διενεργηθῇ καὶ ἢ ὑπὲρ τοῦ TAKE ἐφ' ἀπαξ κράτησις τῆς διαφορᾶς μεταξύ τῶν παλαιῶν καὶ νέων ἀποδοχῶν. Οὕτω, πρῶτος Β' μισθολ. κατηγορίας μετὰ προσαυξήσεως τοῦ βασικοῦ μισθοῦ κατὰ 10% διὰ μίαν πενταετίαν μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ 500 δράχμου ἐπιδόματος τυχῶν πτυχίου Θεολογικῆς Σχολῆς τὴν 15ην Ἰουλίου 1967, δικαιούται τῶν ἀποδοχῶν τῆς Α' μισθολ. κατηγ. ἀπὸ τῆς 16ης Ἰουλίου 1967. Ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἀνακατάταξις θὰ γίνῃ παρὰ τὸν Μητροπολιτικὸν Συμβουλίον πολὺ βραδύτερον τῆς 16ης Ἰουλίου 1967 καὶ ὁ πρῶτος οὕτως θὰ ἔχη λάβει καὶ τὰς ἀποδοχὰς τοῦ μηνός Αὐγούστου βάσει τῶν μισθῶν τῆς Β' μισθολ. κατηγορίας, θὰ συνταχθῇ δι' αὐτὸν συμπληρωματικὴ μισθοδοτικὴ κατάσταση διὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἀποδοχῶν του ἀπὸ 16-7-1967 μέχρι 31.8.1967 ὡς ἀκολούθως:

Μετὰ τὴν ἀναγραφὴν τοῦ ὀνοματεπωνύμου τοῦ δικαιούχου, τῆς πόλεως, ἢ χωρίου καὶ τοῦ Ἰ. Ναοῦ εἰς ὃν ἐφημερεύει, θὰ ἀναγραφῶν εἰς τὴν στήλην «Μισθολογικὴ κατηγορία» τὸ γράμμα Α'. ἧτοι ἢ τοιαύτη εἰς ἣν ἀνακατατάγῃ καὶ εἰς τὴν στήλην «Ἀριθμὸς πενταετιῶν» ὁ ἀριθμὸς 1, ἐφ' ὅσον δικαιούται προσαυξήσεως διὰ μίαν πενταετίαν. Εἰς τὴν στήλην «Μηνιαῖος μισθός», διορθουμένην εἰς «μισθὸς 16/7-31/8/67», θὰ ἀναγραφῶν δρχ. 4.950, ἧτοι ὁ βασικὸς μισθὸς τῆς Α' μισθολογικῆς κατηγορίας, τὸν ὅποιον δικαιούται διὰ τὸν ἀπὸ 16/7-31/8/67 χρόνον. Εἰς τὴν στήλην «προσαυξήσεως πενταετιῶν» δρχ. 495 ἧτοι διὰ μίαν πενταετίαν δικαιουμένην προσαυξήσεως 10% ἐπὶ τῶν νέων ἀποδοχῶν του. Εἰς τὴν στήλην «ἐπίδομα 180/65 ΠΥΣ» τὸ διὰ τὸν ἀπὸ 16/7-31/8/67 χρόνον δικαιούμενον ἐπίδομα ἐκ δρχ. 750 καὶ εἰς τὴν στήλην «Σύνολον ἀποδοχῶν» δρχ. 6125 ἧτοι τὸ σύνολον τῶν δικαιουμένων ἀποδοχῶν. Εἰς τὴν ἐπομένῃ γραμμῇ τῆς στήλης «Μισθολογικὴ κατηγορία» τὸ γράμμα

Β', ἤτοι ἡ μισθολογικὴ κατηγορία βάσει τῆς ὁποίας ἐμισθοδοτήθη διὰ τὸν ἀπὸ 17/7-31/8/67 χρόνον καὶ εἰς τὴν μετ' αὐτὴν στήλην «Ἀριθμὸς πενταετιῶν» ὁ ἀριθμὸς 1. Εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τῆς διωρθωμένης στήλης «Μισθὸς 16/7-31/8/67» δρχ. 3.900 ἤτοι ὁ βασικὸς μισθὸς τὸν ὅποιον ἔλαβε διὰ τὸν χρόνον αὐτὸν. Εἰς τὴν στήλην «Προσαύξεις πενταετιῶν» δρχ. 390, ἤτοι ἡ διὰ μίαν πενταετιαν ληφθεῖσα προσαύξις 10 % ἐπὶ τῶν ὧν ἔλαβε ἀποδοχῶν ἀπὸ 16/7-31/8/67. Εἰς τὴν στήλην «Ἐπίδομα ΠΥΣ 180/65» τὸ διὰ τὸν χρόνον 16/7-31/8/67 ληφθὲν τοιοῦτο ἐκ δραχ. 750 καὶ εἰς τὴν αὐτὴν δευτέραν γραμμὴν τῆς στήλης «Σύνολον ἀποδοχῶν» δρχ. 5.040, ἤτοι τὸ σύνολον τῶν διὰ τὸν ἀπὸ 16/7-31/8/67 χρόνον ληφθεισῶν ἀποδοχῶν. Εἰς τὴν ἐπομένην τρίτην γραμμὴν θὰ ἀναγραφῶσι αἱ προκύπτουσαι εἰς ἐκάστην στήλην διαφοραί. Ἦτοι: 1050 105,- καὶ 1.155.

Εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τῆς μὲν στήλης τῆς κρατήσεως τοῦ ἀσφάλιστρον 15 % θὰ ἀναγραφῆ τὸ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν δρχ. 1155 ἀσφάλιστρον 15 % ἐκ δρχ. 173, τῆς δὲ στήλης «Διαφορὰ προσαυξήσεως» τὸ σύνολον τῆς μηνιαίας διαφορᾶς τοῦ βασικοῦ μισθοῦ μεταξὺ τῆς Α' καὶ Β' μισθ. κατηγορίας καὶ τῆς ἐκ 10 % προσαυξήσεως τῆς πενταετίας (700+70) ἤτοι δρχ. 770. Εἰς τὴν στήλην περιοδικὸν «Ἐκκλίσιαν» τὸ 1 % τοῦ δικαιουμένου ὑπολοίπου τῶν ἀποδοχῶν (1155+1 %) ἤτοι δρχ. 12.

Εἰς τὴν στήλην «Σύνολον κρατήσεων» τὸ ἄθροισμα τῶν κρατήσεων καὶ εἰς τὴν στήλην «Ποσὸν πληρωτέον τοῖς δικαιούχοις» ἡ προκύπτουσα διαφορὰ μεταξὺ τοῦ συνόλου τῶν κρατήσεων καὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀποδοχῶν.

## Ε'. ΔΙΑΚΟΠΗ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΙΣ

6. Ὁ παυόμενος τῶν ἐφημεριακῶν καθηκόντων του πρεσβύτερος δικαιούται ἀποδοχῶν μὲν μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ὑπηρεσίας του, συντάξεως δὲ ἀπὸ τῆς ἐπομένης.

Τελευταία ἡμέρα ὑπηρεσίας τοῦ παυομένου πρεσβυτέρου εἶναι ἡ ἡμέρα κοινοποιήσεως εἰς αὐτὸν τοῦ περὶ παύσεως αὐτοῦ ἐγγράφου, ἐξαιρέσει τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἐν τῷ ἐγγράφῳ σημειοῦται ὡς ἡμέρα παύσεως ἡ μεταγενεστέρα τῆς τοιαύτης τῆς κοινοποιήσεως. Ἐάν, ἐπὶ παραδείγματι, ἐν ἐγγράφῳ τινὶ παύσεως ὀρίζεται ὅτι ὁ πρεσβύτερος παύεται τῆς ὑπηρεσίας τὴν 31ην Ἰουλίου 1967 καὶ κοινοποιηθῆ τοῦτο τῷ ἐνδιαφερομένῳ μέχρι καὶ τῆς 31/7/1967 τελευταία ἡμέρα ὑπηρεσίας αὐτοῦ εἶναι ἡ 31 Ἰουλίου 1967 καὶ δικαιούται οὗτος ἀποδοχῶν μὲν μέχρι 31/7/1967 συντάξεως δὲ ἀπὸ 1.8.67. Ἐάν ὅμως τὸ αὐτὸ ἐγγράφον κοινοποιηθῆ τῷ ἐνδιαφερομένῳ μετὰ τὴν 31ην Ἰουλίου 1967, ἐπὶ παραδείγματι δὲ τὴν 5ην Αὐγούστου 1967 τελευταία ἡμέρα ὑπηρεσίας αὐτοῦ εἶναι, οὐχὶ ἡ 31/7/67 ἀλλὰ ἡ 5/8/67 μέχρι τῆς ὁποίας καὶ δικαιούται τῶν ἀποδοχῶν του, συντάξεως δὲ ἀπὸ 6/8/67.

## ΣΤ'. ΠΕΡΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΒΕΒΑΙΩΣΕΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ.

7. Εἰς τὰς ἐκδιδομένας βεβαιώσεις ὑπηρεσιακῶν καὶ μισθολογικῶν μεταβολῶν τῶν πρεσβυτέρων δέον νὰ σημειοῦται μετ' ἀκριβείας ἡ ἡμερομηνία α) ἀφ' ἧς κατετάγη ὁ πρεσβύτερος εἰς ἀνωτέραν μισθολογικὴν κατηγορίαν καὶ ἀφ' ἧς ἐμισθοδοτήθη βάσει αὐτῆς, β) τῆς χορηγήσεως μετὰ τὴν 1/1/67 ἐκάστην προσαυξήσεως 10 % δι' ἐκάστην πενταετὴ ὑπηρεσίαν καὶ γ) τῆς χορηγήσεως τοῦ ἐπιδόματος Βορείων Ἐπαρχιῶν ἢ τῆς λήξεως χορηγήσεως αὐτοῦ. Εἰς τὰς αὐτὰς βεβαιώσεις δέον νὰ ἀναγράφηται καὶ ἡ παροχὴ τοῦ 500δράχμου ἐπιδόματος τῆς ΠΥΣ 180/1965, εἰς περίπτωσιν δὲ μὴ χορηγήσεώς του (π.χ. Δὲν ἐχορηγήθη αὐτῷ τὸ 500δραχμιον ἐπίδομα ὡς ὑπηρετήσαντι εἰς ἐνορίαν ἀνω τῶν 1500 ἐνοριτῶν κατὰ τὸν ἀπὸ ..... καταρτισθέντα παρὰ τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου τοῦ ναοῦ ὀνομαστικῶν κατάλογον τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν τῆς ἐνορίας).

	1	2	3	4	5	Εισφοραί Τ. Α. Κ. Ε.		8
						15 % των δικαιουμένων Υ.γ. περιόδου τής Π. Υ.Σ. 282/66	11 % των μη δικαιουμένων Υ.γ. περιόδου τής Π. Υ.Σ. 282/66	
<b>Πρεσβύτεροι Α' μισθολ. κατηγορίας</b>								
α) Με βασικόν μισθόν άνευ πενταετίας	3.300				3.300	495	363	33
β) " " " και 1η πενταετία	3.300	330			3.630	545	399	36
γ) " " " " 2α	3.300	660			3.960	594	436	40
δ) " " " " 3η	3.300	990			4.290	644	472	43
ε) " " " " 4η	3.300	1.320			4.620	693	508	46
ζ) " " " " 5η	3.300	1.650			4.950	743	545	50
<b>Πρεσβύτεροι Β' μισθολ. κατηγορίας</b>								
α) Με βασικόν μισθόν άνευ πενταετίας	2.600				2.600	390	286	26
β) " " " και 1η πενταετία	2.600	260			2.860	429	315	29
γ) " " " " 2α	2.600	520			3.120	468	343	31
δ) " " " " 3η	2.600	780			3.380	507	372	34
ε) " " " " 4η	2.600	1.040			3.640	546	400	36
ζ) " " " " 5η	2.600	1.300			3.900	585	429	39
<b>Πρεσβύτεροι Γ' μισθολ. κατηγορίας</b>								
α) Με βασικόν μισθόν άνευ πενταετίας	2.400				2.400	360	264	24
β) " " " και 1η πενταετία	2.400	240			2.640	396	290	26
γ) " " " " 2α	2.400	480			2.880	432	317	29
δ) " " " " 3η	2.400	720			3.120	468	343	31
ε) " " " " 4η	2.400	960			3.360	504	370	34
ζ) " " " " 5η	2.400	1.200			3.600	540	396	36
<b>Πρεσβύτεροι Δ' μισθολ. κατηγορίας</b>								
α) Με βασικόν μισθόν άνευ πενταετίας	2.100				2.100	315	231	21
β) " " " και 1η πενταετία	2.100	210			2.310	347	254	23
γ) " " " " 2α	2.100	420			2.520	378	277	25
δ) " " " " 3η	2.100	630			2.730	410	300	27
ε) " " " " 4η	2.100	840			2.940	441	323	29
ζ) " " " " 5η	2.100	1.050			3.150	473	347	32

\* Το άναφερόμενον ποσοστόν 1% ύπέρ τής 'Εκκλησίας άποδίδεται κατά τὸ 1/2 εἰς τὸν λογαριασμὸν νοσηλείας τοῦ ΤΑΚΕ.

ΠΙΝΑΞ Β' Εμφαίνων τὰς ἀποδοχὰς καὶ τὰς κερήσεις τῶν δικαιουμένων τοῦ 500 δρχῶν ἐπιδόματος, ἀλλ' ἔχει καὶ τοῦ ἐπιδόματος Βορείων Ἐπαρχιῶν Πρεσβυτέρων.

	Βασικὰ μισθὰ		Ἐπίδομα πενταετίας		Ἐπίδομα τῶν 65 ἢ 180 ἢ 147 ἢ 180 ἡμερῶν		Δόλον		Εἰσφορὰ ἱ.Α.Κ.Ε.		1 % ὑπὲρ τοῦ ἔτους* (Ἐγκλησὰ)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
<b>Πρεσβύτεροι Α' μισθολ. κατηγορίας</b>											
α) Μὲ βασικὸν μισθὸν ἄνω πενταετίας	3.300	—	500	—	3.800	570	418	38	15 % τῶν δικαιουμένων ἱ.Υ. περιθώσεως τῆς Π.Υ.Σ. 282/66	11 % τῶν δικαιουμένων ἱ.Υ. περιθώσεως τῆς Π.Υ.Σ. 282/66	1 % ὑπὲρ τοῦ ἔτους*
β) » » » καὶ 1ῃ πενταετία	3.300	330	500	—	4.130	620	454	44			
γ) » » » 2α »	3.300	660	500	—	4.460	669	491	45			
δ) » » » 3ῃ »	3.300	990	500	—	4.790	719	527	48			
ε) » » » 4ῃ »	3.300	1.320	500	—	5.120	768	563	51			
ζ) » » » 5ῃ »	3.300	1.650	500	—	5.450	818	600	55			
<b>Πρεσβύτεροι Β' μισθολ. κατηγορίας</b>											
α) Μὲ βασικὸν μισθὸν ἄνω πενταετίας	2.600	—	500	—	3.100	465	341	34			
β) » » » καὶ 1ῃ πενταετία	2.600	260	500	—	3.360	504	378	34			
γ) » » » 2α »	2.600	520	500	—	3.620	543	398	36			
δ) » » » 3ῃ »	2.600	780	500	—	3.880	582	427	39			
ε) » » » 4ῃ »	2.600	1.040	500	—	4.140	621	455	41			
ζ) » » » 5ῃ »	2.600	1.300	500	—	4.400	660	484	44			
<b>Πρεσβύτεροι Γ' μισθολ. κατηγορίας</b>											
α) Μὲ βασικὸν μισθὸν ἄνω πενταετίας	2.400	—	500	—	2.900	435	319	29			
β) » » » 1ῃ πενταετία	2.400	240	500	—	3.140	474	345	31			
γ) » » » 2α »	2.400	480	500	—	3.380	507	372	34			
δ) » » » 3ῃ »	2.400	720	500	—	3.620	543	398	36			
ε) » » » 4ῃ »	2.400	960	500	—	3.860	579	425	39			
ζ) » » » 5ῃ »	2.400	1.200	500	—	4.100	615	451	41			
<b>Πρεσβύτεροι Δ' μισθολ. κατηγορίας</b>											
α) Μὲ βασικὸν μισθὸν ἄνω πενταετίας	2.100	—	500	—	2.600	390	286	26			
β) » » » καὶ 1ῃ πενταετία	2.100	210	500	—	2.810	422	309	28			
γ) » » » 2α »	2.100	420	500	—	3.020	453	332	30			
δ) » » » 3ῃ »	2.100	630	500	—	3.230	485	355	32			
ε) » » » 4ῃ »	2.100	840	500	—	3.440	516	378	34			
ζ) » » » 5ῃ »	2.100	1.050	500	—	3.650	548	402	37			

	Βασικός μισθός		Ήτιδιμα πενταετών	Ήτιδιμα και 1,47 ως και 180 Π.Υ.Σ.	Ήτιδιμα 1958 Βορ. Ν.Α. 3839/	Κύριων άποδοχών	Εισοδοί Τ.Α.Κ.Ε.		1% ύπερ του Ήτιδικού * «Ήτικησία»
	1	2					6% των δακ. Υ.Π. 66 Π.Υ.Σ. της 282/	11% μ.η. δακ. Υ.Π. της 282/ 66 Π.Υ.Σ.	
<b>Προεβύτεροι Α' μισθολ. κατηγορίας</b>									
α) Με βασικών μισθών άνω πενταετίας	3.300	—	500	1.650	1.650	5.450	818	600	55
β) » » και 1η πενταετία	3.300	330	500	1.650	1.650	5.780	867	636	58
γ) » » » 2α »	3.300	660	500	1.650	1.650	6.410	917	672	61
δ) » » » 3η »	3.300	990	500	1.650	1.650	6.440	966	708	64
ε) » » » 4η »	3.300	1.320	500	1.650	1.650	6.770	1.016	745	68
ζ) » » » 5η »	3.300	1.650	500	1.650	1.650	7.100	1.065	781	71
<b>Προεβύτεροι Β' μισθολ. κατηγορίας</b>									
α) Με βασικών μισθών άνω πενταετίας	2.600	—	500	1.300	1.300	4.400	660	484	44
β) » » και 1η πενταετία	2.600	260	500	1.300	1.300	4.660	699	513	47
γ) » » » 2α »	2.600	520	500	1.300	1.300	4.920	738	541	49
δ) » » » 3η »	2.600	780	500	1.300	1.300	5.180	777	570	52
ε) » » » 4η »	2.600	1.040	500	1.300	1.300	5.440	816	598	54
ζ) » » » 5η »	2.600	1.300	500	1.300	1.300	5.700	855	637	57
<b>Προεβύτεροι Γ' μισθολ. κατηγορίας</b>									
α) Με βασικών μισθών άνω πενταετίας	2.400	—	500	1.200	1.200	4.100	615	451	41
β) » » και 1η πενταετία	2.400	240	500	1.200	1.200	4.340	651	477	43
γ) » » » 2α »	2.400	480	500	1.200	1.200	4.580	687	504	46
δ) » » » 3η »	2.400	720	500	1.200	1.200	4.820	723	530	48
ε) » » » 4η »	2.400	960	500	1.200	1.200	5.060	759	557	51
ζ) » » » 5η »	2.400	1.200	500	1.200	1.200	5.300	795	583	53
<b>Προεβύτεροι Δ' μισθολ. κατηγορίας</b>									
α) Με βασικών μισθών άνω πενταετίας	2.100	—	500	1.050	1.050	3.650	548	402	37
β) » » και 1η πενταετία	2.100	210	500	1.050	1.050	3.860	579	425	39
γ) » » » 2α »	2.100	420	500	1.050	1.050	4.070	611	448	41
δ) » » » 3η »	2.100	630	500	1.050	1.050	4.280	642	471	43
ε) » » » 4η »	2.100	840	540	1.050	1.050	4.490	674	494	45
ζ) » » » 5η »	2.100	1.050	500	1.050	1.050	4.700	705	517	47

\* Το άναφερόμενον ποσοστόν 1% ύπερ της «Ήκκλησίας» άποδίδεται κατά το 1/2 εις τόν λογαριασμόν νοσηλείας τού ΤΑΚΕ.

## ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κύριον Δημήτριον Καλούσιον, Ἀγίους Ἀποστόλους Τρικάλων. Αἰτηθέντα παλαιὰ τεύχη σᾶς ἀπεστάλησαν.—Αἰδεσιμ. Χρῆστον Καραμανλῆν, Ἱερὸν Ναὸν Νέας Παναγίας Θεσσαλονίκης. Ἐνεγράφητε εἰς τὸ περιοδικὸν «Θεολογία» διὰ τὸ 1967. Τὸ πρῶτον τεύχος τοῦ ἔτους δὲν ἐκυκλοφόρησεν εἰσέτι.—Αἰδεσιμ. Δημήτριον Κουρκοουλήν, Πεταλίδιον Μεσσηνίας. Ἐνεγράφητε μερίμνη Ἱερᾶς Μητροπόλεώς σας.—Αἰδεσιμ. Σταῦρον Ἀνάγνου, Ἐνταῦθα. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Κύριον Παναγιώτην Κασιμάτην, Ἐνταῦθα. Ἐνεγράφητε εἰς «Ἐκκλησίαν» καὶ «Θεολογίαν». Ἀ τεύχος «Θεολογίας» 1967 θὰ σᾶς ἀποσταλῆ εὐθὺς ὡς κυκλοφορήσῃ.—Αἰδεσιμώτατον Σεραφεῖμ Κανδύλην, Ἱ. Ναὸν Ἀγίας Τριάδος Ἀλαδινοῦ Ἄνδρου. Ἐνεγράφητε καὶ σᾶς ἀπεστάλησαν τὰ ἀπὸ 1-1-1967 ἐκδοθέντα τεύχη τῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος». Ἀδελφότητα Δανιηλαίων, Κατουνάκια Ἀγίου Ὄρους. Συνδρομή σας διὰ 1967 ἐλήφθη, σᾶς ἀπεστάλη δὲ ἡ σχετικὴ ἀπόδειξις.—Προηγούμενον Ἱερεμίαν Βάσταν, Πάτμον. Συνδρομή σας διὰ 1967 ἐλήφθη. Αἱ ἀποσταλεῖσαι συνδρομαὶ τῶν Αἰδεσιμ. Γεωργίου Κάνδρου, Ἱεροδιακόνου Ἰλαρίωνος Κωνσταντᾶ καὶ Ἱερομ. Ἰγνατίου Σκεμπὲ ἐλήφθησαν καὶ τοὺς ἐνεγράψαμεν εἰς τὰ ἡμέτερα συνδρομητολόγια, ἀποστείλαντες αὐτοῖς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τεύχη τοῦ 1967. Εὐχαριστοῦμεν.—Αἰδεσιμώτατον Σπυρίδωνα Σταθάκην, Λουτρὰ Μεθάνων. Αἰτηθέντα τεύχη περιοδικῶν «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος» θὰ σᾶς ἀποσταλοῦν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ περιοδικὸν «Θεολογία» τοῦτο ἐκδίδεται ἀνὰ τρίμηνον, δημοσιεύονται δὲ ἐν αὐτῷ πρωτότυποι ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι, Θεολογικοῦ περιχομένου. Ἡ ἐτήσια συνδρομὴ εἶναι 100 δραχμαί, εἰς τοὺς κληρικοὺς δὲ καὶ τοὺς Θεολόγους παρέχεται ἑκπτώσις 50 %.

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βιογραφικὸν σημεῖωμα τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου.—Ἐπίκαιρα.—Θεοδόση Σπεράντσα, Ἡ ἐργασία (Γ').—Τοῦ Ἀγίου καὶ Μεγάλου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, Ὁ περὶ ἱερωσύνης λόγος.—Απόδοση Θεοδόση Σπεράντσα.—Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ περὶ μορφώσεως διδασκαλίαι τῶν Πατέρων τῆς Καππαδοκίας.—Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἐναντίον αὐτῶν τοῦ κύνου κακῆ χρήσεως τοῦ πλοῦτου των.—Απόδοση Ἀνθίμου Θεολογίτου.—Νικοδήμου Γιατζιρούλη, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Ἡ ἀγωνία ἐνὸς ἱερέως. α Ἀρτος καὶ οἶνος.—Βασ. Ἡλιάδη, Ἡ ἀναβίωσις τῆς παλαιᾶς βυζαντινῆς ἐποχῆς. Μία ἀναπόλησις τῆς τελευταίας ἐθρονίσεως τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου ἐπὶ Σουλτάνου.—Φ., Ἀπανθήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες.—Βασιλεῖου Μουστάκη, Οἱ ἀπόστολοι.—Ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν «Ἐφημέριον».—Εἰδήσεις τοῦ TAKE.—Ἀλληλογραφία.

Τόπος: ΤΣΙΡΩΝΗ (Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα)  
Ὀδὸς Λένορμαν 185, Ἀθῆναι — Τηλέφ. 530.318.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: Δημήτριος Β. Δεσποτάκης  
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστερί